

SPRENDIMAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMAS (ES) 2021/820

2021 m. gegužės 20 d.

dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) 2021–2027 m. strateginės inovacijų darbotvarkės, siekiant skatinti Europos talentus ir pajėgumus inovacijų srityje, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1312/2013/ES

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 173 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽²⁾,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/819 ⁽³⁾, visų pirma jo 4 straipsnyje, numatytas Strateginės inovacijų darbotvarkės (toliau – SID) priėmimas;
- (2) SID turėtų būti nustatytos Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) veiklos prioritetinės sritys ir strategija atitinkamam septynerių metų laikotarpiui vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/695 ⁽⁴⁾, joje turėtų būti nustatyti EIT pagrindiniai veiksmai ir ji turėtų apimti numatomo EIT veiklos socialinio bei ekonominio poveikio ir poveikio aplinkai, jo informavimo veiklos ir jo pajėgumų kurti didžiausią inovacijų pridėtinę vertę įvertinimą. Vykdamas SID turėtų būti atsižvelgiama į EIT veiklos tęstinės stebėsenos ir periodinio nepriklausomo vertinimo rezultatus;
- (3) SID taip pat turėtų būti atsižvelgta į bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ (toliau – programa „Europos horizontas“), sukurtos Reglamentu (ES) 2021/695, strateginį planavimą, ir ja turėtų būti sukurta ir skatinama tinkama EIT veiklos ir kitų atitinkamų Sąjungos, nacionalinių ir regioninių iniciatyvų, priemonių ir programų sinergija ir tarpusavio papildomumas, taip pat užtikrintas derėjimas su Sąjungos prioritetais ir įsipareigojimais, įskaitant tuos, kurie nurodyti 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate dėl Europos žaliųjų kurso, 2020 m. gegužės 27 d. Komisijos komunikate dėl ES biudžeto Europos ekonomikos gaivinimo planui įgyvendinti (toliau – Europos ekonomikos gaivinimo planas), 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikate dėl Europos duomenų strategijos, 2020 m. kovo 10 d. Komisijos komunikate dėl Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategijos ir 2020 m. kovo 10 d. Komisijos komunikate dėl Naujos Europos pramonės strategijos, taip pat tuos, kurie susiję su Europos strateginio savarankiškumo siekimu, kartu išsaugant atvirą ekonomiką;
- (4) į SID turėtų būti įtraukti numatomi finansiniai poreikiai ir šaltiniai, atsižvelgiant į būsimą EIT veiklą. Joje taip pat turėtų būti pateiktas orientacinis finansinis planas atitinkamos daugiametės finansinės programos (toliau – DFP) laikotarpiui;

⁽¹⁾ OL C 47, 2020 2 11, p. 69.

⁽²⁾ 2021 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2021 m. gegužės 10 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/819 dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 61).

⁽⁴⁾ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (OL L 170, 2021 5 12, p. 1).

- (5) siekiant užtikrinti EIT bei žinių ir inovacijų bendrijų (toliau – ŽIB) veiklos tęstinumą laikantis atitinkamų Reglamento (ES) 2021/695 nuostatų, šis sprendimas turėtų įsigaliooti skubos tvarka ir turėtų būti taikomas atgaline data nuo 2021 m. sausio 1 d.;
- (6) kadangi šio sprendimo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jų masto ir tarptautinio pobūdžio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo sprendimu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (7) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1312/2013/ES ^(³) turėtų būti panaikintas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šiuo sprendimu priimama priede pateikta Europos inovacijos ir technologijos instituto 2021–2027 m. Strateginė inovacijų darbotvarkė (toliau – 2021–2027 m. SID).

2 straipsnis

2021–2027 m. SID įgyvendinama laikantis Reglamento (ES) 2021/819.

3 straipsnis

Sprendimas Nr. 1312/2013/ES panaikinamas nuo 2021 m. sausio 1 d.

4 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Priimta Briuselyje 2021 m. gegužės 20 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

D. M. SASSOLI

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. P. ZACARIAS

⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1312/2013/ES dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) strateginės inovacijų darbotvarkės: EIT indėlis kuriant inovacinę Europą (OL L 347, 2013 12 20, p. 892).

PRIEDAS

EUROPOS INOVACIJOS IR TECHNOLOGIJOS INSTITUTO 2021–2027 m. STRATEGINĖ INOVACIJŲ
DARBOTVARKĖ

Turinys

1.	Ižanga	94
1.1.	Bendroji informacija	94
1.2.	Pagrindiniai iššūkiai	95
1.3.	Ryšys su programa „Europos horizontas“	97
2.	Aukštesnė kartelė: 2021–2027 m. EIT strategija ir tikslai	98
3.	Europos talentų ir pajėgumų inovacijų srityje skatinimas: pagrindiniai veiksmai	98
3.1.	Parama esamoms ŽIB	98
3.2.	ŽIB regioninio poveikio didinimas	99
3.3.	Naujų ŽIB kūrimas	100
3.4.	Aukštojo mokslo institucijų inovacijų ir verslumo pajėgumo rėmimas	101
3.5.	EIT kompleksinė veikla	102
3.5.1.	Komunikacijos veikla ir sklaida	102
3.5.2.	Gerosios praktikos apibrėžimas ir dalijimasis jos pavyzdžiais su suinteresuotaisiais subjektais	103
3.5.3.	Tarptautinis bendradarbiavimas ir pasaulinio informavimo veikla	103
3.6.	Kad veiksmai pasiteisintų: veiklos būdai	104
3.6.1.	ŽIB veiklos modelis	104
3.6.2.	ŽIB finansavimo modelis	105
3.6.3.	Administracinės naštos mažinimas	106
3.6.4.	EIT ryšys su ŽIB pasibaigus partnerystės susitarimui	106
3.7.	Sinergija ir papildomumas su kitomis Sąjungos programomis	106
4.	COVID-19 protrūkio sukeltos krizės įveikimas	108
5.	Ištekliai	108
5.1.	Biudžeto poreikiai	108
5.2.	Poveikis (stebėseną ir vertinimą)	109
5.2.1.	Ataskaitų teikimas ir stebėseną	109
5.2.2.	Vertinimas, tarpinė peržiūra ir išsamus vertinimas	111
1	priedėlis	112
2	priedėlis	115

1. ĮŽANGA

Šioje Strateginėje inovacijų darbotvarkėje išdėstytos Europos inovacijos ir technologijos instituto (toliau – EIT) 2021–2027 m. laikotarpio prioritetinės sritys ir strategija (toliau – 2021–2027 m. SID). Joje nustatomi EIT tikslai, pagrindiniai veiksmai, veiklos būdai, numatomi rezultatai ir poveikis, taip pat reikalingų išteklių sąmata. 2021–2027 m. SID užtikrinamas EIT veiklos derėjimas su programa „Europos horizontas“.

Rengiant 2021–2027 m. SID, remtasi Komisijos atliktu poveikio vertinimu. Joje atsižvelgta į laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 294/2008 ⁽¹⁾ EIT parengtą ir Komisijai 2017 m. gruodžio 20 d. pateiktą SID projektą. Rengiant strategiją taip pat atsižvelgta į Reglamentą (ES) 2021/695, ypač į pagrindinį EIT vaidmenį įgyvendinant programos „Europos horizontas“ III veiklos srities „Novatoriška Europa“ veiklą, EIT indėlį sprendžiant visuotinius ir socialinius iššūkius, įskaitant užsibrėžtus siektinus tikslus ir įsipareigojimus siekti klimato srities tikslų ir Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi tikslų (DVT), taip pat indėlį į programos „Europos horizontas“ I veiklos srities „Pažangus mokslas“ veiklą ir II veiklos srities „Pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“ veiklą. Rengiant 2021–2027 m. SID remtasi per ankstesnius EIT veiklos metus įgyta patirtimi ir plataus masto konsultacijų su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais rezultatais.

2021–2027 m. SID atsižvelgiama į programos „Europos horizontas“ strateginį planavimą, siekiant užtikrinti derėjimą su programos „Europos horizontas“ veikla, sinergiją su kitomis atitinkamomis Sąjungos programomis ir suderinamumą su Sąjungos prioritetais ir įsipareigojimais, įskaitant tuos, kurie susiję su Europos žaliuoju kursu, Europos ekonomikos gaivinimo planu, Europos duomenų strategija, Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategija ir Nauja Europos pramonės strategija, taip pat tuos, kurie susiję su Sąjungos strateginio savarankiškumo siekimu, kartu išsaugant atvirą ekonomiką. Be to, ja prisidedama siekiant spręsti pasaulinius ir visuomenės iššūkius, įskaitant DVT, laikantis Paryžiaus susitarimo, priimto pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvenciją ⁽²⁾, principų, ir stengiantis pasiekti, kad ne vėliau kaip iki 2050 m. būtų pereita prie neutralaus šiltnamio efekta sukeliančių dujų poveikio klimatui ekonomikos. Ja taip pat siekiama didinti EIT veiklos ir nacionalinių bei regioninių finansavimo programų ir prioritetų tarpusavio papildomumą ir sinergiją.

1.1. Bendroji informacija

EIT buvo įsteigtas 2008 m., siekiant stiprinti Sąjungos ir valstybių narių inovacijų pajėgumą ir taip prisidėti prie tvaraus ekonomikos augimo ir konkurencingumo. Jis buvo aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų (toliau – žinių trikampis) integracijos pradininkas ir ypač daug dėmesio skyrė verslumo talentui, verslo kūrimui ir inovacijų įgūdžiams.

Nuo tada, kai buvo įsteigtas, EIT, integruodamas žinių trikampį, palaipsniui įsitvirtino kaip unikali visuomenės uždavinių sprendimo priemonė. EIT daugiausia veikia per žinių ir inovacijos bendrijas (toliau – ŽIB) ⁽³⁾. Šiuo metu yra aštuonios ŽIB, kurios veikia klimato kaitos, skaitmeninės transformacijos, energetikos, maisto, sveikatos, žaliavų, judumo mieste ir pridėtinę vertę turinčios tiesioginės gamybos srityse.

Iki šiol kiekviena ŽIB suburta iš maždaug penkių – dešimties kolokacijos centrų ⁽⁴⁾ kurie turi veikti kaip geografiniai centrai, be kita ko, sudarantys fizinę erdvę vietos sąveikai inovacijų ekosistemoje ir praktiniam žinių trikampio integravimui. Kolokacijos centrai suformuoti ir sudaryti pagal atitinkamas nacionalines ir regionines inovacijų aplinkybes ir išilieja į paneuropinį esamų ŽIB partnerio laboratorijų, biurų ar įstaigų tinklą.

ŽIB paskirtis yra vykdyti šių sričių žinių trikampio veiklą:

- a) švietimo ir mokymo veiklą, kurioje daug dėmesio skiriama verslumo komponentams, siekiant parengti naują talentingų specialistų kartą, įskaitant programų rengimą ir įgyvendinimą (ypač magistrantūros ir doktorantūros lygmenimis), kai programai suteikiamas EIT ženklas, t. y. EIT suteikiamas kokybės logotipas ŽIB švietimo programai, kuri atitinka specialius kokybės kriterijus, susijusius su, *inter alia*, verslumo ugdymu ir novatorišku programos patirtinio mokymosi turiniu; EIT švietimo darbotvarkė yra itin svarbi siekiant ugdyti labai verslius ir gerų įgūdžių turinčius novatorius, taigi, labai svarbios programos ir veikla, kuriomis siekiama ugdyti verslumo ir skaitmeninius įgūdžius ir perkvalifikuoti žmogiškuosius išteklius ar kelti jų kvalifikaciją pagal mokymosi visą gyvenimą principą;

⁽¹⁾ 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 294/2008 dėl Europos inovacijos ir technologijos instituto įsteigimo (OL L 97, 2008 4 9, p. 1).

⁽²⁾ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

⁽³⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 2 punkte.

⁽⁴⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 3 punkte.

- b) mokslinių tyrimų ir inovacijų rėmimo veiklą, kad būtų kuriami novatoriški ir darnūs produktai, procesai, technologijos, paslaugos bei netechnologiniai sprendimai, kuriais išnaudojamos konkrečios verslo galimybės arba siekiama socialinio tikslo;
- c) verslo kūrimo ir paramos verslui veiklą, kaip antai spartinimo programas, padedančias verslininkams idėjas paversti sėkmingomis įmonėmis ir paspartinti augimo ir plėtros procesą.

Palyginti su kitomis inovacijų priemonėmis, EIT išskiria tuo, kad skiriama daug dėmesio visuotiniams ir visuomeniniams iššūkiams integruojant žinių trikampį, kuriuo aukštojo mokslo veikla įtraukiama į inovacijų vertės grandinę.

EIT požiūris padeda gerinti atsparumą, didinti tvarumą ir padeda kurti palaipsnes ir perversmines inovacijas, taip siekiant veiksmingai šalinti rinkos nepakankamumą, padėti pertvarkyti pramonės sektorius ir remti startuolių, atžalinių įmonių ir mažųjų bei vidutinių įmonių (MVI) steigimąsi. EIT suteikia galimybių kurti ilgalaikes verslo strategijas, skirtas spręsti visuotinius iššūkius, ir padeda sudaryti svarbiausias sąlygas, kurios būtinos tam, kad tinkamai veikianti inovacijų ekosistema galėtų augti, o inovacijos – klestėti. Reglamente (ES) 2021/819 numatytas tikslas užtikrinti, kad ŽIB taptų finansiškai tvarios ⁽⁵⁾ – tai unikalus aspektas, kuriuo siekiama sukurti į verslą ir rezultatus orientuotas inovacijas. Tokiomis aplinkybėmis ŽIB turi parengti ir įgyvendinti tokias strategijas, kurios padėtų uždirbti pajamų, kad ŽIB galėtų ir toliau išsaugoti savo inovacijų ekosistemą ir vykdyti žinių trikampio veiklą po to, kai dotacijos susitarimo laikotarpis pasibaigs.

Taigi, EIT suteikia dinamišką ŽIB kūrimo, plėtros, stebėsenos ir rėmimo platformą, kurioje galima išnaudoti stiprų tinklo poveikį ir gauti papildomų teigiamų rezultatų. 2009 m. sukurtos pirmosios ŽIB („EIT Digital“, „EIT Climate-KIC“ ir „EIT InnoEnergy“) veikia stabiliai ir brandžiai: nuo 2024 m., sukakus ilgiausiam galimam dotacijos terminui, jų partnerystės susitarimai baigs galioti. Antrosios ir trečiosios kartos ŽIB („EIT Health“ ir „EIT Raw Materials“, sukurtos 2014 m., ir „EIT Food“, sukurta 2016 m.) savo veiklą dar brandina. Abi 2018 m. gruodžio mėn. sukurtos ŽIB – „EIT Urban Mobility“ ir „EIT Manufacturing“ – veiklą pradėjo 2019 m.

2019 m. aštuonių ŽIB veikloje dalyvavo daugiau kaip 600 įmonių, 250 aukštojo mokslo institucijų ⁽⁶⁾ (toliau – AMI), 200 mokslinių tyrimų organizacijų ⁽⁷⁾ ir daugiau kaip 50 pilietinės visuomenės organizacijų bei institucijų.

Kadangi Europoje regionų inovacijų veiklos rezultatai tebėra skirtingi, siekdamas plėsti savo regioninę informavimo veiklą valstybėse, kuriose inovacijų veiklos rezultatai yra nuosaikūs ir vidutiniai, 2014 m. EIT sukūrė regioninę inovacijų sistemą ⁽⁸⁾ (toliau – RIS). Naudodamasis RIS, EIT išplėtė savo veiklą visoje Europoje ir siūlo galimybių valstybėms (ir tų valstybių regionams), kurių inovacijų veiklos rezultatai yra nuosaikūs ir vidutiniai, kaip tai nurodyta Europos inovacijų veiklos švieslentėje, tapti ŽIB bendruomenės narėmis ir dalyvauti žinių trikampio veikloje.

EIT pavyko išlikti dinamiškam ir, įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1291/2013 ⁽⁹⁾ nustatytą bendrąją programą „Horizontas 2020“, sukurti sėkmingo ŽIB valdymo principus ir taisykles pagal Reglamentą (EB) Nr. 294/2008. Kadangi EIT veikia savarankiškai, jis galėjo išbandyti ir veiksmingai įgyvendinti keletą savo paramos gavėjų valdymo naujovių, pavyzdžiui, taikyti konkursinio finansavimo mechanizmą, nustatyti finansinio tvarumo tikslus ir konkrečius pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius.

1.2. Pagrindiniai iššūkiai

Pastaraisiais metais inovacijų tempas itin smarkiai padidėjo. Inovacijos keičia ekonomikos sektorių struktūrą, esamos verslo sritys nyksta ir atsiranda precedento neturinčių galimybių. Kintant pasaulinei ekonominei tvarkai ir augant tarptautinei konkurencijai, Sąjunga turi, *inter alia*, įtraukti visus talentus, didinti moterų dalyvavimo mastą ir skatinti greitą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatų perdavimą rinkai ir visuomenei, kad visoje Sąjungoje

⁽⁵⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 16 punkte.

⁽⁶⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 7 punkte.

⁽⁷⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 6 punkte.

⁽⁸⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 10 punkte ir šio priedo 3.2 skirsnyje.

⁽⁹⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1291/2013, kuriuo sukuriamas bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1982/2006/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 104).

būtų didinamas inovacijų pajėgumas. Bendras projektavimas, bendradarbiavimas ir bendra kūryba įvairių sričių moksle ir tarp įvairių aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir verslo sektorių dar niekada nebuvo tokie svarbūs padedant spręsti visuotinius su klimato kaita, biologinės įvairovės nykimu ir netausiu gamtos išteklių naudojimu, skaitmenine ir socialine transformacija, demografiniais pokyčiais ir būsima sveikatos priežiūra bei maistu susijusius iššūkius.

Pirma, COVID-19 plitimas padarė didelį poveikį mūsų ekonomikai ir visuomenei, nes sutrikdė ekonominę veiklą ir paveikė sveikatos priežiūros sistemas, užimtumą ir gerovę. Siekiant įveikti krizę, reikia derinti trumpalaikes ir į ateitį orientuotas priemones, kad būtų galima nedelsiant teikti paramą ekonomikai ir suinteresuotiesiems subjektams, kartu užtikrinant būtinas sąlygas atsigavimui.

Todėl svarbu nustatyti su krizėmis susijusias problemas, įskaitant sunkumus gauti finansavimą, ir jas spręsti, kad būtų atkurtas visų suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimas, taip pat remti sprendimų, kuriais siekiama sumažinti krizių poveikį visuomenei, kūrimą ir įgyvendinimą. Be to, programos, kuriomis remiamos inovacijos, verslo kūrimas ir modernizavimas, verslumo ir inovacijų įgūdžiai, yra labai svarbios siekiant tinkamai nukreipti Sąjungos ekonomiką ir paskatinti ją greitai atsigausti.

Jau patvirtinta, kad stipresnės inovacijų ekosistemos greičiau ir tvirčiau reaguoja į krizes. Siekiant paspartinti ekonomikos atsigavimą ir sugebėti įveikti būsimas krizes, labai svarbu investuoti į inovacijų ekosistemų koordinavimo pajėgumų gerinimą, kad būtų didinamas tų ekosistemų atsparumas ir gebėjimas greitai rasti reikiamus sprendimus.

Vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu visos ŽIB turi prisitaikyti prie sukrėtimo poveikio ir užtikrinti pajėgumą greitai ir lanksčiai veikti, kad galėtų rasti naujų galimybių ir jomis pasinaudoti. Visoje Europoje taikydamos teritorinį metodą ir pasinaudodamos kolokacijos centrais ir RIS centrais ⁽¹⁰⁾, ŽIB padeda stiprinti vietines inovacijų ekosistemas, be kita ko, skatindamos glaudesnę žinių trikampio dalyvių sąveiką ir remdamos geriau koordinuojamus santykius su finansų įstaigomis ir viešosiomis institucijomis, taip pat su piliečiais.

Antra, šiandien vis svarbesnis visuomenės ir ekonomikos variklis yra žmonių bei organizacijų įgūdžiai ir gebėjimai idėjas paversti naujais produktais, procesais, paslaugomis, verslais ir visuomeniniais modeliais. Sąjungai norint sėkmingai pereiti prie konkurencingos, skaitmeninės, neutralaus poveikio klimatui ir įtraukios visuomenės, inovacijos, verslumo kultūra, inovacinių sprendimų įsisavinimas rinkoje ir didesnės investicijos į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas duos aiškių rezultatų. Labai svarbu toliau stiprinti tarpdisciplininį bendradarbiavimą ir daugiadalykį mokymąsi, taip pat stiprinti AMI inovacijų pajėgumą visoje Sąjungoje. EIT turi unikalią galimybę patenkinti šį poreikį pagal programą „Europos horizontas“.

Trečia, vienas iš svarbiausių veiksnių, sudarančių sąlygas kurti inovacijas, yra fizinis artumas. Inicijatyvos, kuriomis siekiama plėtoti inovacijų tinklus ir teikti paslaugas ir kuriomis remiamas žinių įgijimas, dalijimasis jomis ir jų perdavimas, atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant akademinį bendruomenių, mokslinių tyrimų organizacijų, verslo įmonių, valdžios institucijų ir fizinių asmenų bendradarbiavimą. Vis dėlto, kaip matyti iš kasmetinės Europos inovacijų veiklos švieslentės, mokslinių tyrimų veiklos ir inovacijų veiklos rezultatai Sąjungoje labai skiriasi. Itin svarbu, kad inovacijos būtų įtraukios ir įgyvendinamos vietos teritorijose, daug dėmesio skiriant aktyvesniam MVĮ ir trečiojo sektoriaus organizacijų dalyvavimui. EIT veikla yra tinkama priemonė, padedanti stiprinti vietos inovacijų ekosistemas užtikrinant tvirtą europinį aspektą ir jos pateikia naujų tvarios ekonomikos modelių. Reikia užtikrinti, kad EIT ir ŽIB veikla būtų vis labiau susieta su regioninėmis strategijomis ir pažangiosios specializacijos strategijomis ⁽¹¹⁾.

Ketvirta, dinamiškai inovacijų ekosistemai yra reikalingas žinių, investicijų, infrastruktūros ir talentų derinys. Siekiant užtikrinti, kad riboti ištekliai būtų tinkamai ir efektyviai investuojami ir būtų pasinaudojama svirtu, siekiant įtraukti kitus finansavimo šaltinius, kad būtų užtikrintas finansinis tvarumas, reikia sukurti pagrindines Europos mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų subjektų bendradarbiavimo ir jų tarpusavio sinergijos sąlygas. Žinių trikampio integravimo stiprinimas pasinaudojant ŽIB, be kita ko, įtraukiant naujus partnerius iš kitų sektorių, valstybių ir regionų, – jau pasiteisinęs inovacijoms palankios aplinkos kūrimo būdas ir yra vienas iš pagrindinių EIT tikslų.

⁽¹⁰⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 4 punkte.

⁽¹¹⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/695 2 straipsnio 2 punkte.

1.3. Ryšys su programa „Europos horizontas“

Pagal Reglamentą (ES) 2021/695 Komisija tvirtai įsipareigojo toliau didinti Europos inovacijų potencialą, kad Europa galėtų įveikti būsimus iššūkius. Išskirtinį EIT vaidmenį vienijant verslo, švietimo, mokslinių tyrimų sektorius, valdžios institucijas ir pilietinę visuomenę ir tokiu būdu skatinant inovacijas sustiprina EIT ryšys su programos „Europos horizontas“ III veiklos sritimi „Novatoriška Europa“. Reglamentas (ES) 2021/695 atspindi didėjančių Sąjungos inovacijų užmojų ir poreikį įgyvendinti tą užmojų.

Programos „Europos horizontas“ strateginiu planavimu siekiama užtikrinti EIT veiklos ir kitos veiklos pagal Reglamentą (ES) 2021/695 suderinamumą. EIT prisideda prie Europos partnerysčių strateginio koordinavimo proceso. EIT turi ir toliau glaudžiai bendradarbiauti su kitomis programos „Europos horizontas“ III veiklos srities „Novatoriška Europa“ įgyvendinimo institucijomis ir dėti visas pastangas, kad prisidėtų prie inovacijoms skirto vieno langelio.

EIT turi toliau stiprinti inovacijų ekosistemas, padedančias spręsti visuotinius iššūkius, skatindamas žinių trikampio integraciją teminėse ŽIB veiklos srityse.

Reikia stiprios programos „Europos horizontas“ III veiklos srities „Novatoriška Europa“ įgyvendinimo institucijų sinergijos, be kita ko, bendradarbiaujant valdymo lygmeniu. EIT ir Europos inovacijų taryba (toliau – EIC) vykdo viena kitą papildančią veiklą, stengdamiesi racionalizuoti paramos teikimą novatoriškoms įmonėms, įskaitant verslo spartinimo paslaugas ir mokymus.

EIC gali padėti didelio augimo galimybių turintiems ŽIB remiamiems startuoliams sparčiai plėsti savo veiklą. Visų pirma, ŽIB remiamos novatoriškiausios įmonės gali pasinaudoti supaprastinta ir dėl to spartesne prieiga prie EIC veiksmų, visų pirma pagal EIC programą „Accelerator“ teikiamos paramos ir finansinės paramos, skiriamos pagal programą „InvestEU“, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/523 ⁽¹²⁾. Be to, EIT taip pat turi sukurti EIC paramos gavėjams palankesnę prieigą prie ŽIB inovacijų ekosistemų ir atitinkamų žinių trikampio dalyvių. Tokiu būdu EIC paramos gavėjai gali aktyviai įsitraukti į ŽIB veiklą ir naudotis ŽIB paslaugomis.

EIT turi užtikrinti derėjimą su programos „Europos horizontas“ III veiklos srities „Novatoriška Europa“ Europos inovacijų ekosistemų veiklos kryptimi. Visų pirma EIT turi aktyviai dalyvauti Tarybos sprendime (ES) 2021/764 ⁽¹³⁾ nurodyto EIC forumo veikloje ir susieti EIT bendriją ⁽¹⁴⁾ su atitinkama veikla, kuria remiamos inovacijų ekosistemas, taip siekiant išvengti veiklos dubliavimo ir užtikrinti EIT ir EIC veiksmų nuoseklumą ir tarpusavio papildomumą.

EIT taip pat turi užtikrinti stipresnę savo veiksmų ir programos „Europos horizontas“ I veiklos srities „Pažangus mokslas“ programų bei iniciatyvų sinergiją, taip siekiant paspartinti žinių, įgytų atliekant fundamentinius mokslinius tyrimus, perdavimą konkrečioms prietaikoms, kad jos būtų panaudotos visuomenės labui. Visų pirma, atsižvelgiant į programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“ ir Europos mokslinių tyrimų tarybos (toliau – EMTT) veiklą, EIT turi bendradarbiauti plėtojant programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“ mokslinių bendradarbių ir EMTT dotacijų gavėjų inovacijų ir verslumo įgūdžius visais jų karjeros etapais. Tas bendradarbiavimas turi ir toliau būti vykdomas savanoriškai ir dėl jo negali padidėti paramos gavėjams tenkanti administracinė našta.

EIT prisideda prie programos „Europos horizontas“ II veiklos srities „Pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“ veiklos, papildo atitinkamą veiklą, kuria siekiama spręsti visuotinius ir visuomenės iššūkius ir skatinti Sąjungos tvarų augimą ir konkurencingumą pasaulyje. Visų pirma, pasinaudodamas ŽIB, EIT turi stengtis prisidėti prie atitinkamų misijų ir teminių veiksmų grupių bei kitų Europos partnerysčių ir užtikrinti didesnę sinergiją su jais, pavyzdžiui, remdamas paklausos priemonės ir teikdamas eksploatacijos paslaugas, kad paskatintų technologijų perdavimą ir paspartintų pasiektų rezultatų komercializaciją.

EIT turi išnagrinėti sinergijos su programos „Europos horizontas“ dalies „Dalyvių skaičiaus didinimas ir Europos mokslinių tyrimų erdvės stiprinimas“ galimybes, įskaitant susiejimą (angl. *teaming*) ir porinės veiklos vykdymą (angl. *twinning*) ir jo remiamą informavimo veiklą. Visų pirma programos „Europos horizontas“ dalies „Dalyvių skaičiaus didinimas ir Europos mokslinių tyrimų erdvės stiprinimas“ tiksliniai subjektai bei vykdančios EIT informavimo veiklą galima remtis EIT ekspertinėmis žiniomis ir parama.

⁽¹²⁾ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

⁽¹³⁾ 2021 m. gegužės 10 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/764 dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatymo, ir kuriuo panaikinamas Sprendimas 2013/743/ES (OL L 167 I, 2021 5 12, p. 1).

⁽¹⁴⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 8 punkte.

2. AUKŠTESNĖ KARTELĖ: 2021–2027 m. EIT STRATEGIJA IR TIKSLAI

2021–2027 m. laikotarpiu EIT ir toliau turi remti ŽIB, taip siekdamas stiprinti inovacijų ekosistemas, kurios padeda spręsti visuotinius ir visuomenės iššūkius, užtikrinant visapusišką šios veiklos ir veiklos pagal programą „Europos horizontas“ ir kitas Sąjungos programas tarpusavio papildomumą. Tuo tikslu EIT skatina aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų integraciją, taip kurdamas inovacijoms palankią aplinką, ir propaguoja bei remia naują verslininkų kartą, taip pat padeda panaikinti verslininkų lyčių atotrūkį ir skatinti novatoriškų įmonių kūrimą, ypač daug dėmesio skirdamas MVĮ ir užtikrindamas glaudžią savo ir EIC veiklos sinergiją ir tarpusavio papildomumą.

Daug dėmesio turi būti skiriama lyčių pusiausvyros užtikrinimui ir lyčių aspektu grindžiamam požiūriui, ypač tose srityse, kuriose moterų vis dar yra nepakankamai, tokiose kaip informacinės ir ryšių technologijos, tikslieji ir gamtos mokslai, technologijos, inžinerija ir matematika. Todėl, remdamasis Reglamente (ES) 2021/695 nustatytais intervencinės veiklos sritimis, EIT visų pirma:

- 1) visoje Europoje stiprina tvarias inovacijų ekosistemas;
- 2) skatina inovacijų ir verslumo igūdžius pagal mokymosi visą gyvenimą principą, be kita ko, stiprina AMI pajėgumus visoje Europoje;
- 3) kuria rinkai naujus pasaulinių iššūkių sprendimus, ir
- 4) užtikrina savo veiklos ir veiklos, vykdomos pagal programą „Europos horizontas“, tarpusavio sinergiją ir pridėtinę vertę.

Atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais susiduria EIT, ir siekiant prisidėti prie Reglamento (ES) 2021/819 3 straipsnyje nustatytų jo bendrųjų tikslų, taigi, prie programos „Europos horizontas“ mokslinio, ekonominio, technologinio ir visuomeninio poveikio, 2021–2027 m. EIT konkretūs tikslai yra šie:

- a) didinti ŽIB atvirumą, poveikį ir skaidrumą ir žinių trikampio integravimą visoje Sąjungoje;
- b) didinti aukštojo mokslo sektoriaus verslumo ir inovacijų pajėgumą visoje Europoje skatinant ir remiant AMI institucinius pokyčius ir AMI integravimą į inovacijų ekosistemas;
- c) plėsti EIT ir ŽIB vykdomą informavimo veiklą regionų ir vietos lygmenimis, visų pirma įtraukiant platesnį suinteresuotųjų subjektų ratą, kad būtų šalinami inovacijų pajėgumo skirtumai ir gerėtų žinių bei inovacijų sklaida visoje Sąjungoje.

Kai tikslinga, EIT gali su reikiamu lankstumu reaguoti į COVID-19 krizę ir galimas būsimas krizes, į savo strategiją integruodamas atitinkamas iniciatyvas, kad padėtų apsaugoti inovacijų ekosistemas ir padėtų EIT suinteresuotiesiems subjektams pasiręgti ekonomikos atsigavimui.

3. EUROPOS TALENTŲ IR PAJĖGUMŲ INOVACIJŲ SRITYJE SKATINIMAS: PAGRINDINIAI VEIKSMAI

2021–2027 m. EIT strategijoje daug dėmesio skiriama veiksams, kuriais EIT kurs pridėtinę vertę Sąjungos lygmeniu ir padės siekti programos „Europos horizontas“ tikslų. Pirma, EIT ir toliau turi remti inovacijų pajėgumą ir inovacijų ekosistemas visoje Sąjungoje pasitelkdamas ŽIB, jas toliau plėtodamas, užtikrindamas jų atvirumą naujiems partneriams, didesnę skaidrumą, gero valdymo principų laikymąsi ir jas plėsdamas. Antra, remdamasis patirtimi, įgyta žinių trikampio integravimo srityje, EIT turi vadovauti AMI verslumo ir inovacijų pajėgumo rėmimui ir plėtojimui, o tai atlikdamas jis naudojasi ŽIB. Trečia, naudodamasis veiksmingesnėmis kompleksinėmis priemonėmis, EIT turi dėti visas būtinas pastangas siekdamas užtikrinti, kad jo matomumas ir poveikis Sąjungos lygmeniu didėtų. Be to, EIT turi gerinti savo veiklą, siekdamas veiksmingumo, našumo ir poveikio, be kita ko, tokiose srityse kaip vadovavimas ŽIB siekiant jų finansinio tvarumo, atvirumas, informacijos sklaida, skaidrumas, kokybė ir paties EIT veiklos ir ŽIB veiklos darnumas, didesnis MVĮ ir startuolių įtraukimas ir lyčių pusiausvyra.

3.1. Parama esamoms ŽIB

EIT turi stiprinti inovacijų ekosistemas toliau padėdamas esamoms ŽIB spręsti visuotinius iššūkius integruojant žinių trikampį Sąjungos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis. Tuo tikslu didelė dalis EIT biudžeto turi būti skiriama ŽIB remti, o EIT turi toliau stiprinti savo platformą, skirtą ŽIB kurti, joms augti ir joms stebėti.

EIT turi užtikrinti, kad ŽIB toliau siektų finansinio tvarumo ir ne vėliau kaip per 15 metų nuo jų pradžios, pritraukusios viešojo ir privačiojo sektorių investicijų, taptų finansiškai nepriklausomos nuo EIT dotacijos, tuo pačiu metu vis dar daug dėmesio skirdamos žinių trikampio veiklos integravimui.

EIT turi užtikrinti, kad ŽIB parengtų ir įgyvendintų strategiją, kuria siekiama bendradarbiauti, sukurti sąsajas ir užtikrinti sinergiją su atitinkamomis Europos partnerystėmis, misijomis ir EIC, taip pat su kitomis atitinkamomis Sąjungos ir tarptautinėmis iniciatyvomis bei programomis. EIT, remdamasis įgyta patirtimi, ne tik teikia finansinę paramą, bet ir užtikrina ŽIB strateginę priežiūrą ir teikia joms gaires. Remdamasis rodikliais, išdėstytais, *inter alia*, Reglamento (ES) 2021/695 V priede, EIT stebi ir analizuoja veiklos rezultatus, investicijų svertą ir įvairių kokybinių ir kiekybinių poveikį.

EIT turi dėti visas pastangas, kad būtų suvienodinta su kiekvienos ŽIB struktūra susijusi terminija, siekiant dar labiau supaprastinti ir pagerinti EIT atpažįstamumą.

EIT nustato ŽIB tarpusavio bendradarbiavimo sritis ir skatina tvirtesnį ŽIB tarpusavio bendradarbiavimą strateginės ir politinės svarbos klausimais. EIT sustiprina ŽIB veiklos koordinavimą bendro intereso srityse, visų pirma skatindamas ŽIB tarpusavyje keistis patirtimi bei gerosios praktikos pavyzdžiais ir bendradarbiauti (kelių ŽIB vykdoma veikla ⁽¹⁵⁾) teminiais ir horizontaliaisiais klausimais. Kelių ŽIB vykdomai veiklai daugiausia galimybių yra tose srityse, kuriose keletas ŽIB jau siekia įgyvendinti bendrus Sąjungos politikos prioritetus ir kuriose nėra specialių ŽIB. Įvairių ŽIB bendruomenių subūrimas įgyvendinant specialius bendrus abipusiškai naudingus veiksmus suteikia daug sinergijos ir tarpdalykinės naudos. EIT skatina tokią veiklą ir aktyviai dalyvauja nustatant kelių ŽIB vykdomos veiklos turinį ir struktūrą. Jis turi stebėti, kaip įgyvendinama kelių ŽIB vykdoma veikla, taip pat stebėti, kokių rezultatų pasiekta, siekdamas, kad tokia veikla taptų neatskiriama ŽIB daugiamečių strategijų dalimi. EIT taip pat sudaro palankias sąlygas kurti kelių ŽIB bendras paslaugas, siekiant drauge vykdyti visoms ŽIB bendras veiklos užduotis.

3.2. ŽIB regioninio poveikio didinimas

EIT toliau didina savo veiklos poveikį regionuose, didindamas ŽIB atvirumą ir taikydamas įtraukčių ŽIB principą įvairiausiems galimiems partneriams ir suinteresuotiesiems subjektams, stiprindamas rezultatų sklaidą ir plėtodamas naudojimąsi jais, taip pat rengdamas geriau integruotą ŽIB regioninę strategiją. Iš kiekvienos ŽIB bus reikalaujama parengti ir įgyvendinti regioninę strategiją, kuri bus neatsiejama jos verslo planų dalis, siekiant stiprinti santykius su nacionaliniais, regioniniais ir vietos inovacijų subjektais, įskaitant MVĮ. Kai tikslinga, ŽIB parodo sąsajas su pažangiosios specializacijos strategijomis ir teminių platformų veikla bei tarpregioninėmis iniciatyvomis, įskaitant sąsajas su Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) valdymo institucijomis. EIT turi nuolat stebėti tų strategijų įgyvendinimą, įskaitant sverto poveikį ESI fondams.

Į ŽIB daugiamečių strategijų ir verslo planų turi būti integruotas vadinamasis „vietos poreikiais pagrįstas“ inovacijų metodas, turi būti remiamasi tos ŽIB kolokacijos centrais ir RIS centrais, tokiu būdu pasinaudojant jų vaidmeniu kaip vartais į ŽIB bendruomenę ir priemone ryšiams su teritoriniais partneriais, taip pat su kitais vietos inovacijų subjektais užmegzti.

EIT stebi, kaip veikia kolokacijos centrai ir RIS centrai ir kaip jie integruojasi į vietos inovacijų ekosistemas.

EIT užtikrina, kad RIS veikla būtų siekiama pritraukti galimų naujų partnerių, suteikiančių ŽIB pridėtinės vertės, ir palengvinti jų integraciją, taip išplečiant EIT aprėptį visoje Europoje, ir visiškai integruojant RIS veiklą į ŽIB daugiamečių strategijas. EIT valdoma ir ŽIB įgyvendinama RIS kol kas buvo vykdoma savanoriškai. Nuo 2021 m. RIS veikla tampa privaloma ir neatskiriama ŽIB daugiamečių strategijų dalimi. EIT užtikrina, kad RIS veikla būtų naudojama kaip tiltas siekiant įgyvendinti atitinkamas mokslinių tyrimų ir inovacijų pažangiosios specializacijos strategijas.

Be to, ŽIB stiprina tokią integraciją įkurdamos RIS centrus. RIS centras įsteigiamas atlikus išsamią poreikių analizę ir paskelbus atvirą konkursą. Jis yra ŽIB struktūros dalis ir yra pagrindinis jų veiklos centras. Jo tikslas – sutelkti ir įtraukti vietos žinių trikampio dalyvius į ŽIB veiklą, užtikrinti sinergiją vietos lygmeniu, nustatyti finansavimo ir bendradarbiavimo galimybes ir skatinti jų aktyvų integravimą į ekosistemas. Pagal ŽIB plėtos strategiją RIS centrai galėtų sudaryti sąlygas tikslinei regione įsteigti kolokacijos centrą.

⁽¹⁵⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 14 punkte.

EIT toliau turi teikti rekomendacijas ir paramą ŽIB rengiant ir įgyvendinant daugiametes RIS strategijas. RIS veikla tęsiama, kad būtų remiamas valstybių (ir tų valstybių regionų), kurių inovacijų veiklos rezultatai pagal naujausią Europos inovacijų veiklos švieslentę yra nuosaikūs ir vidutiniai, taip pat atokiausių regionų, kaip tai suprantama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje, inovacijų pajėgumas, siekiant paskatinti jų integraciją į ŽIB bendruomenes. RIS veiklos reikalavimus atitinka šios valstybės ir regionai (RIS valstybės ir regionai):

1) valstybės (ir tų valstybių regionai), kurios bent vienoje iš trijų Europos inovacijų veiklos švieslentės metinių ataskaitų priskiriamos prie „vidutinių“ arba „nuosaikių“ novatorių, ir tos ataskaitos yra paskelbtos:

a) 2018, 2019 ir 2020 m., kalbant apie 2021–2024 m., ir

b) 2021, 2022 ir 2023 m., kalbant apie 2025–2027 m., ir

2) atokiausi regionai.

EIT biudžetas, skiriamas RIS veiklai įgyvendinti, sudaro ne mažiau kaip 10 % ir ne daugiau kaip 15 % viso EIT teikiamo finansavimo esamoms ir naujoms ŽIB – taip bus sudarytos sąlygos ŽIB partnerių iš tikslinių regionų skaičiui padidinti. Pagal RIS remiama veikla, kuria siekiama:

1) padėti visoje Sąjungoje gerinti regioninius ir vietos ekosistemų inovacijų pajėgumus – tuo tikslu bus vykdoma pajėgumo didinimo veikla, kuriama glaudesnė vietos inovacijų subjektų, tokių kaip klasteriai, tinklai, valdžios institucijos, AMI, mokslinių tyrimų organizacijos, profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai ir MVĮ, sąveika ir tų subjektų veikla;

2) remti tikslą užtikrinti, kad į ŽIB būtų pritraukta naujų partnerių, ir vietos inovacijų ekosistemas susieti su paneuropinėmis inovacijų ekosistemomis, ir

3) pritraukti papildomą privatųjį ir viešąjį finansavimą, daug dėmesio skiriant ESI fondams.

3.3. Naujų ŽIB kūrimas

Siekdamas padėti spręsti naujus ir iškylančius pasaulinius iššūkius, EIT skelbia atvirus ir skaidrius konkursus teikti pasiūlymus dėl naujų ŽIB prioritetinėse srityse kūrimo, kurias EIT pasirenka iš strateginės svarbos teminių sričių pagal kriterijus vertindamas, *inter alia*, tų sričių aktualumą Sąjungos politikos prioritetams, atsižvelgiant į pasaulinių ir visuomenės iššūkių sprendimą, jų potencialą ir pridėtinę vertę, kuri bus kuriama pagal EIT modelį. Kuriant naujas ŽIB atsižvelgiama į programos „Europos horizontas“ strateginį planavimą ir EIT skirtą biudžetą laikotarpiui nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. Atitinkami Europos partnerysčių atrankos kriterijai, išdėstyti Reglamento (ES) 2021/695 III priede, įtraukiami į ŽIB kvietimus teikti pasiūlymus ir taikomi vertinimo metu.

Remiantis valdybos pasiūlymu ir jo analize, pirmąją naują kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB siūloma sukurti kuo greičiau – 2022 ar 2023 m., o kvietimą teikti pasiūlymus paskelbti, jei įmanoma, 2021 m. Ši prioritetinė sritis labiausiai papildo kitų jau sukurtų aštuonių ŽIB veiklą ir galimas kitų Europos partnerysčių, kurios bus pradėtos pagal programą „Europos horizontas“, prioritetines sritis. Informacijos suvestinė, kurioje apibendrinti kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų srities iššūkiai bei numatomas naujos ŽIB poveikis, pateikta 1 priedėlyje.

Antrąją naują vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB siūloma sukurti 2026 m., o kvietimą teikti pasiūlymus paskelbti 2025 m. Komisija, padedama nepriklausomų išorės ekspertų, ne vėliau kaip 2024 m. turi atlikti *ex ante* analizę, kad įvertintų vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų srities aktualumą. Jei atlikus analizę bus padaryta neigiama išvada, Komisija, atsižvelgdama į valdybos nuomonę ir programos „Europos horizontas“ strateginį planavimą, gali pateikti pasiūlymą iš dalies pakeisti 2021–2027 m. SID. Informacijos suvestinė, kurioje apibendrinti vandens, jūrų ir jūrininkystės sektoriaus srities iššūkiai ir numatomas naujos ŽIB poveikis, pateikta 2 priedėlyje.

Jei EIT skiriami papildomi biudžeto asignavimai, neskaitant tų, kurie jau skirti, galima atrinkti kitų naujų ŽIB, atsižvelgiant į valdybos indėlį, programos „Europos horizontas“ strateginį planavimą ir Europos partnerysčių atrankos kriterijus, ypač į atvirumą, skaidrumą, Sąjungos pridėtinę vertę, indėlį siekiant DVT, derėjimą ir sinergiją.

3.4. Aukštojo mokslo institucijų inovacijų ir verslumo pajėgumo rėmimas

Bendradarbiaudamas su Komisija ir pasikonsultavęs su ŽIB, EIT suprojektuoja ir pradeda bandomąją iniciatyvą, kuria būtų remiamas aukštojo mokslo institucijų inovacijų ir verslumo pajėgumas ir jos būtų integruojamos į inovacijų ekosistemas (toliau – bandomoji aukštojo mokslo iniciatyva) ir kuri bus vykdoma pasinaudojant ŽIB, pradedant 2021 m. Taikydamas žinių trikampio integravimo modelį, EIT padeda pašalinti ilgai žiojėjusią spragą tarp aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų. Ypač pažymėtina, kad EIT ir ŽIB yra vienos pagrindinių žmogiškojo kapitalo ugdymo priemonių, nes jie išskirtinai daug dėmesio skiria inovacijų ir verslumo įgūdžių ugdymui. Vis dėlto, EIT veiklos poveikis turi būti toliau plečiamas, kad būtų juntamas ne tik ŽIB partneriams.

Visoje Europoje AMI, taikydamos savo švietimo ir mokslinių tyrimų metodus, bendradarbiaudamos su įmonėmis ir platesne regioninių ir vietos inovacijų ekosistema, įskaitant pilietinę visuomenę, viešąsias institucijas ir trečiojo sektoriaus organizacijas, turi būti novatoriškos ir verslios pačiu įtraukiausiu ir geriausiu lyčių proporcingumo užtikrinimo būdu – to galima pasiekti taikant aiškias strategijas, laikantis metodinių principų ir skyrus išteklių.

ŽIB veikla, susijusi su bandomąja aukštojo mokslo iniciatyva, vykdoma paskelbus atvirus ir skaidrius kvietimus teikti pasiūlymus, siekiant didinti aukštojo mokslo sektoriaus inovacijų pajėgumus, veiklą visų pirma orientuojant į AMI, kurios nėra ŽIB partnerės visos Sąjungos inovacijų vertės grandinėse ir ekosistemose. Veikla visų pirma yra susijusi su AMI pajėgumo plėtojimu, įskaitant:

- 1) keitimąsi gerosios patirties pavyzdžiais integruojant žinių trikampį ir jų įgyvendinimą, įskaitant organizacinį mokymąsi, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo mokymą, konsultuojamąjį ugdymą ir mentorystę;
- 2) veiksmų planų, kuriuose būtų numatyta, kaip reaguoti į nustatytus poreikius tokiose srityse kaip inovacijų valdymas, startuolių kūrimas ir plėtojimas, technologijų perdavimas, įskaitant intelektinės nuosavybės teisių valdymą, tvarumo ir poveikio klimatui neutralumo užtikrinimas projektuojant, personalo ir organizacinis valdymas, lyčių aspekto integravimas į inovacijas ir bendradarbiavimas su vietos suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene, rengimą, ir
- 3) inovacijų pajėgumo plėtojimo veiksmų planų įgyvendinimą ir tolesnę su jais susijusią veiklą.

Šioje veikloje dalyvauja kiti žinių trikampio dalyviai, kaip antai profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjai, mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijos, MVI ir startuoliai, ir ji papildo EIT intervencinę veiklą švietimo srityje – tai pagrindinė ŽIB vykdomos žinių trikampio integravimo veiklos dalis. EIT skatina tvirtesnę ŽIB tarpusavio bendradarbiavimą įgyvendinant bandomąją aukštojo mokslo iniciatyvą. Tinkamumo kriterijais, kurie turi būti įtraukti į kvietimus teikti pasiūlymus, užtikrinama, kad didžioji dalis finansavimo tektų ŽIB nepriklausančioms AMI. Bandomosios aukštojo mokslo iniciatyvos tikslas – kad EIT poveikis būtų juntamas už ŽIB ribų ir padėtų įgyvendinti pagrindinę EIT misiją – stiprinant valstybių narių inovacijų pajėgumą skatinti tvarų ekonomikos augimą ir konkurencingumą, atsižvelgiant į programos „Europos horizontas“ tikslus pagal mokymosi visą gyvenimą principą skatinti verslumo ir inovacijų įgūdžius ir, be kita ko, visoje Europoje didinti AMI pajėgumą.

EIT parama taip pat turi būti grindžiama tokiomis politikos iniciatyvomis kaip „HEInnovate“⁽¹⁶⁾ ir RIIA⁽¹⁷⁾ programos, kurios įvairiose AMI ir valstybėse narėse visoje Sąjungoje jau pasiteisino kaip vertingos iniciatyvos. EIT parengia savo paramos veiklą glaudžiai bendradarbiaudamas su Komisija ir pasikonsultavęs su ŽIB, užtikrindamas, kad ši veikla visapusiškai derėtų su atitinkama veikla, vykdoma pagal programą „Europos horizontas“, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/817⁽¹⁸⁾ nustatytą programą „Erasmus+“ ir kitas Sąjungos programas, ir ją papildytų.

⁽¹⁶⁾ „HEInnovate“ yra Komisijos ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) parengta politikos programa. Pagal iniciatyvą „HEInnovate“ AMI siūloma metodika, pagal kurią nustatoma, kurias inovacijų pajėgumo sritis plėtoti toliau ir kaip toliau formuoti atitinkamas strategijas ir veiksmus, kad būtų padarytas norimas poveikis. Iniciatyva „HEInnovate“ vykdoma remiantis patikimais metodiniais duomenimis, o pajėgumui ugdyti pasirinktos aštuonios sritys: lyderystė ir valdymas, skaitmeninė pertvarka, organizaciniai pajėgumai, verslumo mokymas ir mokymasis, verslininkų rengimas ir rėmimas, keitimasis žiniomis, tarptautinimas, ir poveikio vertinimas. EBPO paskelbė keletą iniciatyvos „HEInnovate“ ataskaitų pagal konkrečias valstybes, žr. EBPO įgūdžių tyrimo serijos ataskaitas interneto svetainėje <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>.

⁽¹⁷⁾ Regioninio inovacijų poveikio vertinimo sistemą (RIIA) sukūrė Komisija – tai pirmasis žingsnis padedant įvertinti universitetų inovacijų poveikį, išstobulinius parametrais grindžiamus konkrečių atvejų tyrimus. Inovacijų poveikio vertinimą, pavyzdžiui, pagal RIIA sistemą, galima susieti su inovacijų veiklos rezultatais pagrįstomis Sąjungos, nacionalinio arba regioninio lygmens finansavimo priemonėmis.

⁽¹⁸⁾ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/817, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013 (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1).

Konkretūs įgyvendinimo ir vykdymo mechanizmo proceso aspektai pirmuosius trejus metus turi būti toliau kuriami ir derinami, o šiuo bandomuoju etapu jie turi būti stebimi ir vertinami. Bandomojo etapo vertinimą atliks nepriklausomi išorės ekspertai, o jo rezultatai bus perduoti valstybių narių atstovų grupei (toliau – VNAG) ir Europos Parlamentui. Remdamasi to vertinimo rezultatais, valdyba sprendžia, ar bandomoji aukštojo mokslo iniciatyva turėtų būti arba tęsiama ir plečiama, arba nutraukiama.

Valdyba valdo ir prižiūri ŽIB veiklos įgyvendinimą ir stebėseną. Ypač daug dėmesio skiriama tam, kad būtų užtikrintas atvirumas ir įtraukumas norint pritraukti AMI, kurios nėra ŽIB partnerės, taip siekiant plačios geografinės aprėpties; tarpdalykiškumas ir tarpsektoriškumas; aktyvesnis moterų dalyvavimas sektorių, kuriuose jų yra nepakankamai, veikloje; ir sąsaja su RIS, atitinkamomis teminėmis platformomis ir pažangiosios specializacijos strategijomis, taip pat, kai tikslinga, politikos rėmimo priemone.

EIT turi stiprinti EIT ženklą ir plėsti jo taikymo sritį, kad jis būtų skiriamas ne tik ŽIB, bet ir veiksmuose dalyvaujančioms AMI. Įtraukdamas viso žinių trikampio dalyvius, EIT turi stengtis susieti savo paramą inovacijų pajėgumo plėtojimui aukštojo mokslo sektoriuje su EIT ženklu, kuris šiuo metu yra suteikiamas ŽIB švietimo programoms.

EIT suteikia EIT ženklą ir mokymosi visą gyvenimą veiklai, tokiai kaip mentorystė, profesinis mokymas, įgūdžių ugdymas, perkvalifikavimas ir kvalifikacijos kėlimas, atvirieji masinio nuotolinio mokymo kursai, į kurią įtraukiama didesnė studentų, suaugusių besimokančiųjų ir institucijų, įskaitant profesinio rengimo ir mokymo institucijas, kurios nėra ŽIB narės, tikslinė grupė. Tikimasi, kad EIT ženklo taikymas ne vien EIT bendruomenėje darys didesnę struktūrinę poveikį visais lygmenimis (asmens, programos ir institucijos).

EIT stebi, kaip skiriamas EIT ženklas ŽIB švietimo ir mokymo programoms, kaip plečiasi jo taikymo sritis, ir nagrinėja, koks kokybės užtikrinimo mechanizmas būtų veiksmingesnis, įskaitant išorės pripažinimą ir akreditavimą siekiant gauti EIT ženklą.

Siekdamas užtikrinti sėkmingus bandomosios aukštojo mokslo iniciatyvos rezultatus, EIT dalyvaujančioms AMI ir tikslinėms AMI iš visos Europos teikia konkrečias rekomendacijas, ekspertines žinias ir vadovaujamojo ugdymo paslaugas, ypač daug dėmesio skirdamas AMI iš tų valstybių (ir tų valstybių regionų), kurių inovacijų veiklos rezultatai yra nuosaikūs ir vidutiniai, ir kitų mažai inovacijų veiklos rezultatų pasiekiančių regionų, kurie nori plėtoti savo inovacijų pajėgumą, pagerinti savo inovacijų veiklos rezultatus ir sustiprinti savo pažangiosios specializacijos strategijas.

3.5. EIT kompleksinė veikla

3.5.1. Komunikacijos veikla ir sklaida

EIT ir ŽIB, laikydamiesi komunikacijos požiūrio, taikomo vykdant programą „Europos horizontas“, stengiasi gerinti ir stiprinti savo komunikaciją ir matomumą ir taiko patobulintą rinkoženklį strategiją pagrindinių suinteresuotųjų subjektų valstybėse narėse ir už jų ribų atžvilgiu. Augant ŽIB skaičiui ir pradėjus bandomąją aukštojo mokslo iniciatyvą, EIT turi dėti daugiau pastangų, kad Sąjungos parama būtų vis labiau pripažįstama kaip inovacijų kokybės ženklas. Ši rinkoženklis vadyba ir geresnė komunikacija, ypač su piliečiais ir nacionalinėmis bei regioninėmis institucijomis, yra labai svarbi, nes EIT paskatintos inovacijos padeda atskleisti konkretų Sąjungos investicijų, įgyvendinamų pagal programą „Europos horizontas“, poveikį.

EIT stengiasi daugiau naudotis esamais Sąjungos informacijos tinklais ir derina savo veiklą su jų veikla, siekdamas užtikrinti, kad galimiems ŽIB partneriams būtų teikiamos geresnės konsultacijos ir rekomendacijos. Siekiant nustatyti, kuriose srityse būtina sinergija su ŽIB daugiametėmis strategijomis, toks didesnis naudojimas tinklais ir koordinavimas gali apimti paramą nacionalinėms ir regioninėms institucijoms. Siekdamas užtikrinti, kad informacija apie EIT siūlomas galimybes būtų skleidžiama plačiau, EIT intensyvina konsultacijas ir pagalbą dalyvavimo ŽIB veikloje klausimais visoje Europoje, remdamasis visoje Europoje esančiais informacijos tinklais ir struktūromis, visų pirma Reglamente (ES) 2021/695 nurodytais nacionaliniais informacijos centrais.

Siekdamas užtikrinti, kad didelė Sąjungos, nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens žinių trikampio suinteresuotųjų subjektų bendruomenė žinotų apie visus EIT (ir ŽIB) kvietimus teikti pasiūlymus ir finansuojamus projektus, informacija apie juos taip pat bus skelbiama Europos finansavimo ir konkursų galimybių portale pagal Reglamentą (ES) 2021/695.

EIT reguliariai, bent du kartus per metus, rengia VNAG ir susijusių Komisijos tarnybų susitikimus, siekdamas užtikrinti tinkamą komunikaciją su valstybėmis narėmis ir Sąjungos lygmeniu bei informacijos srautą. Europos Parlamentas ir Taryba nuolat tinkamai informuojami apie EIT ir ŽIB veiklos rezultatus, laimėjimus ir vykdomą veiklą. Be to, VNAG teikia EIT konsultacijas dėl strategiškai svarbių klausimų. VNAG drauge su EIT užtikrina atitinkamą paramą, kad būtų užtikrinama sąsaja tarp EIT remiamos veiklos ir nacionalinių arba regioninių programų ir iniciatyvų ir skatinama jų sinergija, ir dalijasi informacija apie galimą nacionalinį ir regioninį tos veiklos bendrą finansavimą.

EIT toliau didina savo veiklos matomumą piliečiams ir EIT bendruomenei, pasitelkdamas suinteresuotųjų subjektų forumą⁽¹⁹⁾, EIT apdovanojimų programą ir EIT alumnų bendruomenės programą⁽²⁰⁾, siekdamas skatinti ryšius su Europos žinių trikampio dalyviais ir pripažinti perspektyviausius Europos novatorius ir verslininkus.

EIT toliau administruoja EIT alumnų bendruomenės veiklą (bendradarbiaudamas su EIT alumnų valdyba) ir teikia jai strategines rekomendacijas stengdamasis kuo labiau padidinti jos poveikį verslumui ir visuomenei ir kad jos nariai būtų nuolat įtraukiami į EIT remiamą veiklą. 2021–2027 m. laikotarpiu EIT alumnų bendruomenė toliau augs, į ją taip pat įsitrauks alumnai, dalyvavę veiksmuose, kuriais buvo remiamas AMI inovacijų pajėgumas.

3.5.2. Gerosios praktikos apibrėžimas ir dalijimasis jos pavyzdžiais su suinteresuotaisiais subjektais

EIT nustato ir sistemina mokymosi patirtį ir gerąją patirtį, įgytą vykdamas EIT finansuojamą veiklą, veiksmingai dalijasi jos pavyzdžiais ir vykdo jos sklaidą, ir tuo tikslu bendradarbiauja su valstybių narių institucijomis nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, su Komisija ir Europos Parlamentu, visų pirma su Europos Parlamento Mokslo ir technologijų ateities komisija, užmegzdamas struktūrinį dialogą ir koordinuodamas pastangas. Tikimasi, kad ŽIB ir projektai, kuriais remiamas AMI inovacijų ir verslumo pajėgumas, bus vertingas faktinių duomenų šaltinis ir eksperimentinio mokymosi priemonė mokslinių tyrimų, inovacijų ir aukštojo mokslo srities, taip pat įvairių teminių sričių politikos formuotojams.

Iki šiol geroji praktika ir mokymosi patirtis, įgyta ŽIB, nebuvo pakankamai kaupiama ar sisteminama ir veiksmingai skleidžiama. EIT toliau plėtoja savo vaidmenį kaip inovacijų institutas, gebantis nustatyti, analizuoti, sisteminti EIT finansuojamoje veikloje (parama švietimo ir mokymo veiklai, moksliniams tyrimams ir inovacijoms bei verslumui) įgytą inovacinę praktiką, patirtį ir rezultatus, jais dalytis ir užtikrinti, kad jais būtų naudojamos platesniu mastu. Vykdamas tą EIT veiklą remiamasi sąsajomis ir sinergija su kitomis programos „Europos horizontas“ iniciatyvomis, ypač su EIC, misijomis ir Europos partnerystėmis.

3.5.3. Tarptautinis bendradarbiavimas ir pasaulinio informavimo veikla

Prižiūrint valdybai, EIT apibrėžia bendras EIT ir ŽIB tarptautinio bendradarbiavimo gaires, laikydamasis programoje „Europos horizontas“ numatyto požiūrio į tarptautinį bendradarbiavimą, kaip pateikiama Reglamente (ES) 2021/695 ir kitose susijusiose Sąjungos politikos priemonėse, ir konsultuodamasis su atitinkamomis Komisijos tarnybomis. EIT siekia užtikrinti, kad jo veikla turėtų didesnę poveikį, pasinaudodamas tarptautiniu

⁽¹⁹⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 11 punkte.

⁽²⁰⁾ EIT alumnų bendruomenė vienija verslininkus ir pokyčių iniciatorius, dalyvavusius ŽIB vykdytose švietimo ir verslumo programose. Bendruomenę sudaro daugiau kaip 5 000 narių tinklas.

bendradarbiavimu, ir koordinuoja ŽIB vykdomą EIT finansuojamą tarptautinę veiklą. EIT siekiai turi būti glaudžiai suderinti su atitinkamais Sąjungos politikos tikslais, jos mokslinių tyrimų ir inovacijų prioritetais, ir jais turi būti užtikrinama Sąjungos pridėtinė vertė. Kai manoma, kad fizinis EIT bendruomenės dalyvavimas veikloje trečiojoje valstybėje yra būtinas siekiant padidinti poveikį ir veiksmingiau siekti jos tikslų, EIT užtikrina intervencijos koordinavimą ir skatina bendras ŽIB pastangas.

Tarptautinio bendradarbiavimo ir pasaulinio informavimo veiklos srityje EIT, bendradarbiaudamas su Komisija, daugiausia dėmesio skiria tam, kad būtų veiksmingai sprendžiami visuotiniai iššūkiai, prisidedama prie aktualių tarptautinių iniciatyvų ir DVT įgyvendinimo, užtikrinama galimybė pasinaudoti talentais ir didesne novatoriškų sprendimų pasiūla bei paklausa. EIT atidžiai stebi tą veiklą ir užtikrina, kad ji atitiktų programoje „Europos horizontas“ numatytą požiūrį į tarptautinį bendradarbiavimą, kaip nurodyta Reglamente (ES) 2021/695 ir kitose susijusiose Sąjungos politikos priemonėse.

3.6. Kad veiksmai pasiteisintų: veiklos būdai

Šiame skirsnyje aprašytos įvairios priemonės, kuriomis siekiama pritaikyti ir patobulinti dabartinį EIT ir ŽIB veikimą. Veiksminga, įgaliojanti ir strategiška valdyba stebi, kaip tos priemonės įgyvendinamos EIT lygmeniu, teikia reikiamas paskatas, vykdo reikiamą kontrolę, be kita ko, taikydama rezultatais grindžiamą finansavimo paskirstymo procesą, siekdama užtikrinti, kad ŽIB įgyvendintų tas priemones.

3.6.1. ŽIB veiklos modelis

EIT užtikrina, kad ŽIB įgyvendinama veikla visapusiškai atitiktų atitinkamus Reglamente (ES) 2021/695 nustatytus atitinkamus reikalavimus, be kita ko, užtikrina, kad aštuonios jau veikiančios ŽIB pradėtų laikytis naujų tame reglamente nustatytų Europos partnerystėms taikomų įgyvendinimo kriterijų. Todėl EIT turi parengti sustiprintas ŽIB veiklos gaires ir nuolat stebėti ŽIB veiklą, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi patikimo valdymo, geros valdysenos, stebėjimo ir vertinimo principų, nustatytų Reglamente (ES) 2021/819, taip pat Europos partnerystėms taikomų principų ir kriterijų, nustatytų Reglamente (ES) 2021/695, ir būtų užtikrinta atitiktis reikalavimams, kylantiems iš pagal programą „Europos horizontas“ nustatytų prioritetų ir rodiklių, taip siekiant kuo geresnių rezultatų ir kuo didesnio poveikio, remiantis ilgalaikę EIT ir ŽIB bendradarbiavimo strategiją. Tais atvejais, kai ŽIB veiklos rezultatai yra nepatenkinami, ji nepasiekia tinkamų rezultatų, neužtikrina numatyto poveikio ar nesukuria pakankamos Sąjungos pridėtinės vertės, imamasi atitinkamų taisomųjų priemonių.

EIT užtikrina, kad priemonės, kuriomis užtikrinamas nuolatinis ŽIB įgyvendinimo proceso atvirumas naujiems nariams ir skaidrumas, būtų patobulintos, visų pirma, patvirtinus ir taikant skaidrius, aiškius ir nuoseklius naujiems nariams, kurie partnerystėms suteikia pridėtinės vertės, taikomus prisijungimo ir pasitraukimo kriterijus, taip pat kitas nuostatas, kaip antai skaidrumo procedūras rengiant jų verslo planus, ir sistemingai stebint ŽIB veiklą. ŽIB taip pat savo veiklą vykdo visiškai skaidriai, be kita ko, skelbdamos atvirus jų projektų, partnerių ir kitos veiklos nustatymo ir atrankos konkursus, ir išlieka atviros bei dinamiškos partnerystės subjektais, prie kurių, atsižvelgiant į kompetenciją ir inovacijų aktualumą, gali jungtis nauji partneriai iš visos Sąjungos, kurie partnerystei suteikia pridėtinės vertės, įskaitant vis didesnę MVĮ ir startuolių skaičių. Siekiant apriboti finansavimo koncentraciją ir užtikrinti, kad ŽIB veikloje dalyvautų platus partnerių tinklas, jų verslo plano rengimo procedūra (įskaitant prioritetų nustatymą, veiklos atranką ir lėšų paskirstymą) ir susiję sprendimai dėl finansavimo turi tapti skaidresni ir įtraukesni. Pagal ŽIB daugiametes strategijas numatoma partnerystės plėtimo galimybė, įskaitant naujų kolokacijos centrų steigimą, kuriam valdyba turi skirti tinkamą biudžetą. Spręsdama dėl finansavimo, valdyba atsižvelgia į pažangą siekiant daugiametėse strategijose nurodytų tikslų, *inter alia*, į kolokacijos centrų skaičių. ŽIB plačiai naudojami konkursinio finansavimo mechanizmais ir užtikrina, kad kvietimai teikti pasiūlymus taptų atviresni, ypač projektų, kuriuose gali dalyvauti trečiosios šalys, atveju. Visomis tomis priemonėmis bus pasiekta, kad ŽIB veikloje dalyvautų daugiau subjektų. Galiausiai, savo reguliariai rengiamuose ataskaitose ŽIB praneša apie naujų partnerių įtraukimą, nes tai yra vienas iš veiklos rezultatų elementų, kuriais grindžiamas jų veiklos finansavimas.

Kadangi ŽIB veikia visoje inovacijų vertės grandinėje, jos savo verslo plane užtikrina tinkamą ir nuolatinę visų trijų žinių trikampio sričių veiklos ir susijusios veiklos pusiausvyrą. EIT stebi ŽIB veiklą, siekdamas užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos naudojantis optimizuota, veiksminga ir ekonomiškai efektyvia struktūra, užtikrinančia, kad administracinės, valdymo ir pridėtinės išlaidos būtų kuo mažesnės. EIT užtikrina, kad ŽIB pasiektų numatytą poveikį vykdydamos įvairią ŽIB verslo planuose numatytą veiklą, kuri veiksmingai padėtų siekti jų tikslų, įskaitant galimą poveikį inovacijų ekosistemoms Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

Siekiant užtikrinti, kad kiekvienas ŽIB partneris laikytųsi įsipareigojimų, bus reguliariai stebimas faktinis partnerių indėlis ir jis lyginamas su pradiniais įsipareigojimais. EIT užtikrina, kad ŽIB įdiegtų rizikos valdymo sistemą tiems atvejams, kai tam tikri partneriai negali įvykdyti savo pradinių įsipareigojimų. ŽIB, siekdamos, kad jų veikla finansiniu požiūriu būtų tvari, ieško įvairių pajamų ir investicijų šaltinių. Tuo tikslu ŽIB užtikrina, kad sąlygos dalyvauti partnerystėje išliktų patrauklios įvairiems potencialiems partneriams. Bet koks narystės mokestis ar mokestis už mokymą neturėtų tapti kliūtimi atitinkamiems partneriams dalyvauti ŽIB veikloje, visų pirma MVĮ, startuoliams ir studentams.

3.6.2. ŽIB finansavimo modelis

Tikimasi, kad naudodamas racionalų ir supaprastintą finansavimo modelį EIT didins ŽIB poveikį ir indėlį siekiant EIT ir programos „Europos horizontas“ tikslų, taip pat siekiant skatinti ŽIB partnerius prisiimti įsipareigojimus. Siekdamas padidinti savo paramos pridėtinę vertę, EIT koreguoja savo finansavimo modelį. EIT deda visas pastangas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos sklandžiam perėjimui iš vieno DFP laikotarpio į kitą, visų pirma vykdomos veiklos atžvilgiu. EIT atlieka patobulinimus trijose pagrindinėse srityse.

Pirma, EIT laipsniškai mažina finansavimo normą ŽIB pridėtinės vertės veiklai ⁽²¹⁾, kad didėtų privačiųjų ir viešųjų investicijų, neįskaitant pajamų iš partnerių, lygis. Tikimasi, kad pakoregavus finansavimo modelį bus sudarytos palankios sąlygos ŽIB gebėjimui valdyti perėjimą prie finansinio tvarumo. Tikimasi, kad partnerystės susitarimo galiojimo laikotarpiu ŽIB bus skatinamos savo verslo planuose laipsniškai mažinti EIT finansavimo dalį ir kartu didinti bendrų investicijų, skiriamų ne iš EIT šaltinių, lygį. EIT finansavimo normų ŽIB pridėtinės vertės veiklai mažinimas taikomas visais ŽIB gyvavimo ciklo etapais (veiklos pradžios, plėtros, brandos, EIT dotacijos laikotarpio pabaigos), kaip parodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Veiklos pradžia	Veiklos plėtra	Branda	EIT dotacijos laikotarpio pabaiga
Metai	1–4	5–7	8–11	12–15
EIT finansavimo norma	iki 100 proc.	iki 80 proc.	iki 70 proc.	iki 50 % 12-aisiais metais, kasmet mažinant po 10 %

1 pav. EIT finansavimo normos 2021–2027 m.

Kai kurių ŽIB veiklai dėl jų specifinio pobūdžio gali prireikti papildomų paskatų. Tuo tikslu valdyba gali nuspręsti taikyti palankesnes finansavimo sąlygas kelių ŽIB vykdomai veiklai, RIS veiklai ir bandomajai aukštojo mokslo iniciatyvai.

Antra, EIT užtikrina, kad dotacijų skyrimo procese būtų laikomasi veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo modelio. Kuo labiau didinamas daugiamečių dotacijų naudojimas. EIT finansavimas tiesiogiai susiejamas su pažanga, padaryta Reglamento (ES) 2021/819 10 straipsnyje ir 11 straipsnio 5 dalyje išvardytose srityse ir siekiant ŽIB verslo planuose nustatytų jų tikslų, o nepasiekus rezultatų finansavimas galėtų būti sumažinamas, pakeičiamas arba nutraukiamas. EIT, *inter alia*, suteikia ŽIB daugiau paskatų ieškoti naujų partnerių, taip pat imasi taisomųjų veiksmų, visų pirma atsižvelgdamas į jų individualius veiklos rezultatus, kad būtų užtikrintas kuo didesnis poveikis.

Trečia, EIT taiko griežtas taisykles, kad sustiprintų išsamaus vertinimo mechanizmą, kuris yra taikomas iki pradinio pirmųjų septynerių metų ŽIB veiklos laikotarpio pabaigos, laikantis Reglamento (ES) 2021/819 10 ir 11 straipsnių. Tas išsamus vertinimas, atliekamas naudojantis nepriklausomų išorės ekspertų paslaugomis, turi atitikti geriausią tarptautinę praktiką ir Reglamente (ES) 2021/695 nustatytus Europos partnerystės stebėsenos ir vertinimo kriterijus. Jis atliekamas iki pradinio septynerių metų laikotarpio pabaigos. Atsižvelgdama į išsamaus vertinimo rezultatus, valdyba priima sprendimą toliau skirti ŽIB finansinius įnašus, juos pakeisti arba nutraukti (taigi, nepratęsti bendrojo partnerystės susitarimo su ta ŽIB), o išteklius perskirstyti rezultatyvesnei veiklai. Prieš priimdama tą sprendimą valdyba prašo VNAG pateikti nuomonę.

⁽²¹⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/819 2 straipsnio 13 punkte.

3.6.3. Administracinės naštos mažinimas

EIT deda daugiau pastangų siekdamas supaprastinimo, kad sumažintų ŽIB tenkančią nepagrįstą administracinę naštą ir kad ŽIB galėtų dinamiškai ir veiksmingai įgyvendinti savo verslo planus ir daugiamečių strategijas. Toks supaprastinimas gali apimti tai, kad tam tikros ŽIB veiklos atveju išlaidos gali būti atlyginamos mokant vienkartinę išmoką arba pagal vieneto įkainius. Be to, kad išteklių, ypač skiriami inovacijų veiklai, būtų planuojami geriau, taip pat tam, kad ŽIB veikloje dalyvaujantiems partneriams būtų paprasčiau tvirčiau įsipareigoti ir skirti ilgalaikes investicijas, EIT pagal atitinkamus partnerystės susitarimus su ŽIB pasirašo daugiamečius dotacijos susitarimus, kuriuos, jeigu tai tikslinga, įtraukiamos nuostatos dėl veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo. Tie daugiamečiai dotacijų susitarimai galioja ne ilgiau kaip trejus metus.

3.6.4. EIT ryšys su ŽIB pasibaigus partnerystės susitarimui

EIT, laikydamasis Reglamente (ES) 2021/695 numatytos Europos partnerystės sistemos, parengia ryšių su ŽIB, pasibaigus partnerystės susitarimui, bendruosius principus. Remdamasis išsamiu nepriklausomu tyrimu, kuris turi būti atliktas glaudžiai bendradarbiaujant su Komisija, iki 2023 m. pabaigos EIT apibrėžia savo santykių su tomis ŽIB, su kuriomis partnerystės sutartis nutraukiama arba nustojo galioti 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu, bendrą sistemą. Tame išsamiaje nepriklausomame tyrime įvertinamos ŽIB pastangos pasiekti finansinį tvarumą, gautos pajamos ir ŽIB finansinė perspektyva ir nustatoma veikla, kurios tęsimui gali kilti pavojus dėl išteklių stokos. Jeigu galutinės peržiūros rezultatai bus teigiami, EIT gali su ŽIB sudaryti bendradarbiavimo memorandumą⁽²²⁾, pagal kurį, nutraukus partnerystės susitarimą, aktyvus bendradarbiavimas su ja būtų tęsiamas.

Į bendradarbiavimo memorandumą įtraukiama:

- a) teisės ir pareigos, susijusios su žinių trikampio veiklos tęsimu, taip pat ŽIB ekosistemos ir tinklo palaikymu;
- b) EIT vardo naudojimo ir dalyvavimo EIT apdovanojimų programoje ir kitose EIT organizuojamose iniciatyvose sąlygos;
- c) dalyvavimo aukštojo mokslo ir mokymo veikloje sąlygos, įskaitant ETI prekių ženklų naudojimą švietimo ir mokymo programoms ir santykius su EIT alumnų bendruomene;
- d) dalyvavimo EIT kvietimuose teikti pasiūlymus dėl konkrečios veiklos, įskaitant kelių ŽIB vykdomas veiklas ir teikiamas bendras paslaugas, sąlygos;
- e) papildomos EIT paramos didelę Sąjungos pridėtinę vertę turinčiai tarpvalstybinei koordinavimo veiklai tarp kolokacijos centrų sąlygos.

Atsižvelgdama į išsamaus nepriklausomo tyrimo rezultatus, valdyba nustato bendradarbiavimo memorandumo trukmę, turinį ir struktūrą, įskaitant konkrečią ŽIB veiklą, kuri gali būti remiama pagal antros pastraipos a–e punktus. ŽIB turi teisę dalyvauti EIT veikloje, įskaitant kvietimus teikti pasiūlymus dalyvauti konkursuose, bendradarbiavimo memorandume nustatytais sąlygomis.

3.7. Sinergija ir papildomumas su kitomis Sąjungos programomis

EIT dėl plačios savo veiksmų aprėpties ir išskirtinio vaidmens – būdama sudėtine programos „Europos horizontas“ dalimi – turi puikias galimybes kurti sinergiją ir užtikrinti papildomumą su kitomis Sąjungos programomis ar priemonėmis, kartu išvengiant dubliavimo, be kita ko, didindamas paramą ŽIB, šioms planuojant ir įgyvendinant savo veiklą. Tikimasi, kad EIT padės kurti sinergiją vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, *inter alia*, šiose srityse:

Programa „Erasmus+“

- EIT siekia kurti sinergiją tarp programos „Erasmus+“ ir EIT bendruomenių. Bendradarbiavimu turi būti siekiama užtikrinti, kad programos „Erasmus+“ studentai, dalyvaujantys ŽIB partnerių AMI programose, galėtų lankyti ŽIB vasaros mokyklas arba dalyvauti kitoje atitinkamoje mokymo veikloje (pavyzdžiui, verslumo ir inovacijų valdymo temomis) ir užmegzti ryšius su ŽIB alumnų tinklu.

⁽²²⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (ES) 2021/819 2 straipsnio 15 punkte.

- Bendradarbiavimo veikla taip pat gali apimti EIT arba ŽIB organizuojamą mokymą akademiniam darbuotojams (iš bet kurios AMI, kuri nėra ŽIB partnerė) pagal mokymo programas, į kurias įtraukiami verslumo ir inovacijų dalykai, ir programos „Erasmus“ tinkluose sukurtos novatoriškos praktikos (pavyzdžiui, AMI ir verslo inovacijų aljansų) bandymą, pritaikymą ir plėtrą ŽIB veikloje ir atvirkščiai.
- Kai įmanoma, turi būti užtikrinama sinergija su Europos universitetų iniciatyva, kuri galėtų padėti EIT švietimo veiklą įtraukti į pagrindinę švietimo programą, kad būtų užtikrintas sisteminis poveikis.

Skaitmeninės Europos programa, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/694 ⁽²³⁾

- ŽIB, visų pirma kolokacijos centrai, bendradarbiauja su Europos skaitmeninių inovacijų centrais pagal Reglamentą (ES) 2021/694, kad paremtų pramonės ir viešojo sektoriaus organizacijų skaitmeninę transformaciją.
- Tiriamos ŽIB galimybės naudotis pagal Skaitmeninės Europos programą sukurta infrastruktūra ir pajėgumais (kaip antai duomenų ištekliais bei dirbtinio intelekto algoritmų bibliotekomis ir valstybių narių didelio pajėgumo skaičiavimo kompetencijos centrais) švietimo ir mokymo sektoriuje, taip pat jais naudotis bandymo ir demonstravimo tikslais inovacijų projektuose.

Sanglaudos politikos fondai (visų pirma Europos regioninės plėtros fondas ir Sanglaudos fondas, įsteigti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, ir „Europos socialinis fondas +“, įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl „Europos socialinio fondo +“ (ESF+))

- ŽIB per savo kolokacijos centrus ir RIS centrus skatina regioninį ir tarpregioninį bendradarbiavimą tarp žinių trikampio dalyvių ir vadovaujančiųjų institucijų, kartu užtikrinamos sinergiją su tarpregioniniu bendradarbiavimu ir investicijomis į susijusias prioritetines pažangiosios specializacijos sritis visoje vertės grandinėje ir su darbu teminėse pažangiosios specializacijos platformose. Toks bendradarbiavimas su vadovaujančiosiomis institucijomis galėtų paskatinti ŽIB veiklą įtraukti į veiksmų programas. EIT taip pat nagrinėja galimybes keičiantis geriausios praktikos pavyzdžiais prisidėti prie įgūdžių ugdymo iniciatyvų, vykdomų naudojantis sanglaudos politikos fondų lėšomis.
- EIT skatina atitinkamų ŽIB tarpusavio bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su pažangiosios specializacijos platformomis, kad būtų lengviau užtikrinti sinergiją tarp EIT išteklių, sanglaudos politikos fondų ir kitų Sąjungos, nacionalinių ir regioninių programų. Tikslas – plačiau atstovauti EIT veiklai visoje Sąjungoje, stiprinti sąsajas su pažangiosios specializacijos strategijomis ir geriau išnaudoti RIS siekiant pritraukti ESI fondų į EIT ir ŽIB veiklą.

Programa „InvestEU“

- ŽIB siekia bendradarbiauti su programos „InvestEU“ konsultaciniu centru, kad ŽIB remiamoms įmonėms rengiant, planuojant ir įgyvendinant projektus būtų teikiama techninė parama ir pagalba.
- ŽIB, glaudžiai bendradarbiaudamos su Komisijos tarnybomis ir užtikrinamos sinergiją su EIC, stengiasi prisidėti prie informacijos teikimo programos „InvestEU“ portalui, siekiant pritraukti investuotojus ir finansų tarpininkus į ŽIB remiamas įmones.

Programa „Kūrybiška Europa“, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/818 ⁽²⁴⁾

Programa „Kūrybiška Europa“, *inter alia*, aktuali naujos kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB veiklai. Turi būti kuriama tvirta sinergija ir užtikrinamas papildomumas su programa „Kūrybiška Europa“ tokiose srityse kaip kūrybiniai įgūdžiai, darbo vietos ir verslo modeliai.

Bendrosios rinkos programa, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/690 ⁽²⁵⁾

⁽²³⁾ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/694, kuriuo nustatoma Skaitmeninės Europos programa ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2015/2240 (OL L 166, 2021 5 11, p. 1).

⁽²⁴⁾ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/818, kuriuo sukuriamą programa „Kūrybiška Europa“ (2021–2027 m.) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1295/2013 (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 34).

⁽²⁵⁾ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/690, kuriuo nustatoma vidaus rinkos, įmonių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones, konkurencingumo, augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų bei Europos statistikos programa (Bendrosios rinkos programa) ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 99/2013, (ES) Nr. 1287/2013, (ES) Nr. 254/2014 ir (ES) Nr. 652/2014 (OL L 153, 2021 5 3, p. 1).

ŽIB siekia bendradarbiauti su Europos įmonių tinklu (angl. EEN) ir jo sektorių grupėmis, siekdamas sukurti palankesnes sąlygas verslo įmonių tarpusavio bendradarbiavimui, technologijų perdavimui ir novatoriškai verslininkų, norinčių plėsti savo veiklą Sąjungoje ir už jos ribų, partnerystei pagal Reglamentą (ES) 2021/690. EEN organizacijos viešins ŽIB veiklą tarp savo klienčių MVĮ. EIT nagrinėja naujų verslininkų galimybę bendradarbiauti pagal judumo programas, siekiant pagerinti jų verslumo įgūdžius.

4. COVID-19 PROTRŪKIO SUKELTOS KRIZĖS ĮVEIKIMAS

COVID-19 krizės sukeltiems dideliems socialiniams, ekonominiams, aplinkos ir technologiniams pokyčiams įveikti reikės visų Sąjungos institucijų, organų, įstaigų ir agentūrų bendradarbiavimo. EIT turėtų prisidėti prie su inovacijomis susijusių pastangų, kurių reikia siekiant nuosekliai reaguoti į COVID-19 krizę.

EIT užtikrina, kad ŽIB remtų ir skatintų inovacinių sprendimų diegimą įvairiose veiksmų srityse, atsižvelgiant į Europos ekonomikos gaivinimo plano, Europos žaliojo kurso, naujos Europos pramonės strategijos ir DVT prioritetus, taip prisidėdamas prie Europos visuomenių ir ekonomikos atsigavimo ir stiprindamas jų tvarumą ir atsparumą.

Visų pirma, EIT turėtų užtikrinti, kad ŽIB galėtų veikti pakankamai lanksčiai, kad prisitaikytų prie iššūkių, iškilusių dėl COVID-19 krizės, taip pat prie naujų ir netikėtų iššūkių bei prioritetų. EIT prižiūrimos ir kontroliuojamos ŽIB galėtų sukurti priemones, kurios atitinka paskirtį remti ir didinti savo ekosistemų, t. y. partnerių, paramos gavėjų ir esamoms bendruomenėms nepriklausančių subjektų, atsparumą. Ypatingas dėmesys turėtų būti skirtas veiksams, kuriais siekiama didinti labai mažų įmonių, MVĮ ir startuolių, taip pat studentų, mokslinių tyrėjų, verslininkų ir darbuotojų, kurie labiausiai nukentėjo nuo COVID-19 krizės, atsparumą.

ŽIB taip pat raginamos išnaudoti sinergiją su kitomis Sąjungos iniciatyvomis ir partnerystėmis, siekiant remti Europos inovacijų ekosistemų tvirtumą.

Prisitaikant prie naujos situacijos, ŽIB gali naudotis novatoriškais bendradarbiavimo priemonėmis, instrumentais, informavimo ir paramos paslaugomis, kad užtikrintų bendradarbiavimą ir sąveiką savo bendruomenėse.

EIT, siekdamas sinergijos su kitomis Sąjungos programomis ir agentūromis, gali siūlyti žinių trikampio integracija grindžiamas iniciatyvas, kuriomis siekiama sustiprinti Sąjungos inovacijų ekosistemas. Tuo tikslu EIT gali skatinti naują kelių ŽIB vykdomą veiklą, kad būtų sprendžiami dėl COVID-19 krizės atsiradę iššūkiai.

5. IŠTEKLIAI

5.1. Biudžeto poreikiai

2021–2027 m. laikotarpiu EIT biudžeto poreikius sudaro 2 965 000 000 EUR ir jie yra grindžiami trimis pagrindiniais elementais: 1) esamų aštuonių ŽIB išlaidomis (jos atspindi tai, kad trijų iš šių ŽIB partnerystės susitarimai baigs galioti iki 2024 m. pabaigos) ir dviejų naujų ŽIB sukūrimo (vienos 2022 m. arba 2023 m., o antrosios – 2026 m.) išlaidomis; 2) EIT administracinėmis išlaidomis; ir 3) pasirengimo, stebėsenos, kontrolės, audito, vertinimo ir kitos veiklos išlaidomis bei išlaidomis, būtinomis EIT veiklai valdyti ir įgyvendinti, taip pat pasiektų tikslų vertinimui pagal Reglamento (ES) 2021/695 12 straipsnio 6 dalį.

Apie 2 854 000 000 EUR (96 proc. viso EIT biudžeto) numatoma skirti esamoms ir naujoms ŽIB finansuoti, iš jų:

- a) bent 10 proc. ir ne daugiau kaip 15 proc. skiriama RIS;
- b) ne daugiau kaip 7 proc. skiriama kelių ŽIB vykdomai veiklai, įskaitant paramą ŽIB, kurių partnerystės susitarimas yra baigęs galioti arba nutrauktas;
- c) ne daugiau kaip 3 proc. skiriama trejų metų trukmės bandomajai aukštojo mokslo iniciatyvai.

Numatoma, kad nustačius laipsniškai mažėjančią EIT finansavimo normą, ŽIB pritrauks dar 1 500 000 000 EUR iš kitų viešųjų ir privačiųjų šaltinių. Dviejų naujų ŽIB sukūrimui (viena turi būti įsteigta kuo greičiau 2022 m. arba 2023 m., o antroji – 2026 m.) numatoma skirti apie 300 000 000 EUR. Jeigu atsirastų papildomų EIT biudžeto asignavimų, EIT gali kurti kitas ŽIB.

EIT ir toliau veikia kaip optimizuota ir dinamiška organizacija. Administracinės EIT išlaidos, apimančios būtinas darbuotojų, administracines, infrastruktūros ir veiklos išlaidas, vidutiniškai neviršija 3 proc. EIT biudžeto. Dalį administracinių išlaidų padengia Vengrija, iki 2029 m. pabaigos nemokamai suteikdama biuro patalpas. Tuo tikslu dedamos didelės pastangos siekiant sumažinti ŽIB administracines išlaidas, kurios bet kuriuo atveju neturi viršyti racionalaus minimumo.

5.2. Poveikis (stebėseną ir vertinimas)

Tikimasi, kad per kitą programavimo laikotarpį EIT poveikio vertinimas bus nuolat tobulinamas atsižvelgiant į anksčiau išmoktas pamokas, įgytą patirtį ir poreikį racionalizuoti savo praktiką ir programos „Europos horizontas“ praktiką. Laikydamosis Reglamento (ES) 2021/819 10, 11 ir 20 straipsnių, EIT taiko vertinimo, ataskaitų teikimo ir stebėsenos tvarką, kuria užtikrina suderinamumą su bendru pagal programą „Europos horizontas“ taikomu požiūriu, bet kartu palieka lankstumo galimybių. Ypač turi būti tobulinama grįžtamosios informacijos teikimo tarp Komisijos, EIT ir ŽIB sistema, kad tikslų būtų siekiama nuosekliai, darniai ir efektyviai.

5.2.1. Ataskaitų teikimas ir stebėseną

EIT tobulina esamą stebėsenos sistemą ir sukuria ataskaitų teikimo ir stebėsenos sistemą, įskaitant pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius, kurie būtų suderinti su programos „Europos horizontas“ poveikio trajektorijų rodikliais. Teikti ŽIB veiklos ir jos rezultatų, įskaitant administracines išlaidas ir rezultatus, ataskaitas ir vykdyti tos veiklos stebėseną bus pagrindinė EIT užduotis, kurią EIT vykdo bendradarbiaudamas su Komisijos bendromis programos „Europos horizontas“ tarnybomis. ŽIB ataskaitų teikimo ir stebėsenos sistema integruojama į bendrą programos „Europos horizontas“ stebėsenos sistemą, pirmiausia įdiegiant bendrus duomenų modelius, įskaitant programos „Europos horizontas“ duomenų bazėje saugomų duomenų rinkimą. Komisija dalyvauja bendrai formuluojant visus svarbius poveikio ir stebėsenos rodiklius ir priemones, kurias EIT kuria arba siekdamas užtikrinti suderinamumą su bendra programos „Europos horizontas“ stebėsenos sistema, įskaitant poveikio trajektorijų rodiklius, Europos partnerysčių kriterijus ir programos „Europos horizontas“ strateginį planavimą. Nuolatinės stebėsenos procedūras, taip pat tarpinės peržiūros ir išsamaus vertinimo procedūras, įskaitant procedūras, susijusias su patikimo kiekybinių ir kokybinių rodiklių rinkinio nustatymu ir jų atitinkamais baziniais rodikliais ir siektinomis reikšmėmis, nustato valdyba. Be to, EIT atsižvelgia į inovacijų radaro metodikos diegimą pagal programą „Europos horizontas“ ir nagrinėja, kaip ŽIB galėtų pasinaudoti inovacijų radaru stebėsenos veiklai tobulinti.

Tokios stebėsenos rezultatai integruojami į ŽIB daugiamečius veiklos planavimo procesus ir jais remiamasi sprendžiant dėl EIT teikiamo veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo skyrimo ŽIB veiklai ir rengiant partnerystės susitarimus ir dotacijų susitarimus su ŽIB kaip paramos gavėjomis. Be to, tikimasi, kad ŽIB stebėsenos rezultatais bus naudojamosi vykdamas Europos partnerysčių strateginio koordinavimo procesą.

Tikimasi, kad EIT veikla, įskaitant per ŽIB valdomą veiklą, darys:

- 1) technologinį, ekonominį ir inovacinį poveikį, nes įkvėps kurti ir plėtoti įmones, taip pat kurti naujus novatoriškus sprendimus visuotiniams iššūkiams spręsti, kurti tiesiogines ir netiesiogines darbo vietas ir pritraukti papildomas viešąsias ir privačiąsias investicijas;
- 2) mokslinį ir šviečiamąjį poveikį, nes bus stiprinamas mokslinių tyrimų ir inovacijų srities žmogiškasis kapitalas, taip pat tiek individualiu, tiek organizacijų lygmenimis ugdomi novatoriškumo bei verslumo įgūdžiai ir skatinama atvirai kurti ir skleisti žinias ir inovacijas visuomenėje;
- 3) poveikį visuomenei, įskaitant poveikį, kurį lemia sisteminių sprendimų įgyvendinimas EIT bendruomenėje ir už jos ribų, taip pat kelioms ŽIB vykdamas veiklą, nes Sąjungos politikos prioritetai klimato kaitos (pvz., švelninimo, prisitaikymo ir atsparumo), energetikos, žaliavų, sveikatos, pridėtinę vertę turinčios gamybos, skaitmeninio, judumo mieste, maisto, kultūros ir kūrybingumo arba vandens srityse įgyvendinami naudojantis novatoriškais sprendimais, bendradarbiaujant su piliečiais ir galutiniais naudotojais ir stiprinant novatoriškų sprendimų įgyvendinimą tose visuomenės gyvenimo srityse.

EIT užtikrina, kad ŽIB veiklos srityse būtų suformuluoti konkretūs poveikio visuomenei rodikliai ir vykdo reguliarią jų stebėseną, laikydamosis programoje „Europos horizontas“ numatytos poveikio visuomenei stebėsenos tvarkos.

Trečioje pastraipoje nurodytas poveikis vertinamas, *inter alia*, pagal Reglamento (ES) 2021/695 V priede nustatytus poveikio trajektorijos rodiklius.

EIT drauge su Komisija, laikydamasis programos „Europos horizontas“ rodiklių sistemos, suformuluoja papildomus rodiklius, įskaitant poveikio visuomenei ŽIB veiklos srityse rodiklius, kurie atitinka bendrus Europos partnerystės taikomus principus, taip siekiant prisidėti prie poveikio mokslui, ekonomikai ir visuomenei. Derinant poveikio rodiklius su programa „Europos horizontas“ stengiamasi stebėti ilginiui padarytą pažangą siekiant EIT tikslų, užtikrinant, kad duomenis apie ŽIB rezultatus ir poveikį būtų galima palyginti su programa „Europos horizontas“. Be to, EIT užtikrina, kad stebėsenos sistemoje būtų fiksuojama, kokia pažanga padaryta vykdant ŽIB modeliui būdingą veiklą, tai yra, integruojant žinių trikampį ir ugdant verslumo įgūdžius. Su švietimu susijusios EIT veiklos rodikliai (įskaitant AMI pajėgumų rėmimo rodiklius) naudojami stebint, pavyzdžiui:

- 1) žmogiškojo kapitalo įgūdžių ugdymą, AMI aktyvumą ir pajėgumų gerėjimą (trumpuoju laikotarpiu);
- 2) karjerą ir AMI vaidmenį bei veiklą vietos inovacijų ekosistemose (vidutinės trukmės laikotarpiu);
- 3) darbo sąlygas ir AMI vaidmenį bei veiklą vietos inovacijų ekosistemose (ilguoju laikotarpiu).

Nuolatinė ŽIB stebėseną vykdoma veiksmingai ir apima, *inter alia*, šiuos aspektus:

- 1) pažangą siekiant finansinio tvarumo, visų pirma pritraukiant naujų investicijų šaltinių;
- 2) pažangą užtikrinant veiklos aprėptį ir atvirumą visos Europos mastu, taip pat valdymo skaidrumą;
- 3) verslo spartinimo veiksmingumą (t. y. kuriamas ir remiamas didelio augimo potencialo įmones);
- 4) kiekvienos ŽIB administracines ir valdymo išlaidas;
- 5) kolokacijos centrų ir RIS centrų bei subjektų veiklą ir kaip jie integruojasi į vietos inovacijų ekosistemas;
- 6) švietimo ir mokymo veiklos įgyvendinimą, įskaitant platesnį EIT ženklo naudojimą.

Toliau pateiktoje lentelėje pateikiamas nebaigtinis pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių ir reikšmių, kuriuos, kaip tikimasi, EIT stebės 2021–2027 m. laikotarpiu, sąrašas. Tie rodikliai yra pagrindiniai reikalingų išteklių ir rezultatų orientyrai stebint, kaip 2021–2027 m. laikotarpiu siekiama EIT pagrindinių tikslų, pavyzdžiui, tikslo skatinti inovacijas ir verslumą gerinant švietimą, didinant jo regioninį ir vietos poveikį ir atvirumą galimiems partneriams ir suinteresuotiesiems subjektams, užtikrinant pajamų ir išlaidų pusiausvyrą, kuriant naujus kolokacijos centrus ir taikant naujus novatoriškus rinkoje kylančių visuotinių iššūkių sprendimo būdus.

EIT valdymo rodikliai	Siektina reikšmė (2023 m.) (2020 m. bazinis rodiklis)	Siektina reikšmė (2027 m.) (2020 m. bazinis rodiklis)
Įmonių (organizacijų), dalyvaujančių EIT ir ŽIB veikloje, skaičius	20 proc. didesnis	50 proc. didesnis
Rinkai pristatytų inovacijų (produktų ir paslaugų) skaičius	1 500	4 000
Į EIT ir ŽIB veiklą įtrauktų AMI skaičius	285	680
Į EIT ir ŽIB švietimo veiklą įtrauktų studentų skaičius	8 500	25 500
Paramą gavusių startuolių skaičius	300	700
ŽIB finansavimas	700 000 000 EUR	1 500 000 000 EUR
EIT ir ŽIB veikloje dalyvaujančių subjektų (organizacijų) iš kitų regionų, kurie yra ne ŽIB kolokacijos centrų regionai, skaičius	50 proc. didesnis	100 proc. didesnis

Siekdamas didinti atvirumą ir skaidrumą, EIT užtikrina, kad per vidaus stebėsenos sistemą surenkami projekto duomenys, įskaitant ŽIB rezultatus, būtų visapusiškai prieinami ir įtraukti į programos „Europos horizontas“ bendrą duomenų valdymo sistemą. EIT užtikrina, kad išsami informacija, kuri bus surinkta per stebėsenos ir vertinimo procesą, būtų pateikta laiku ir būtų prieinama programos „Europos horizontas“ duomenų bazėje. Be to, EIT užtikrina, kad būtų rengiamos specialios ataskaitos apie kiekybinį ir kokybinį poveikį, įskaitant finansinius įnašus, kuriuos įsipareigota skirti ir kurie faktiškai skirti.

5.2.2. Vertinimas, tarpinė peržiūra ir išsamus vertinimas

Komisija periodiškai atlieka EIT veiklos nepriklausomus vertinimus, įskaitant per ŽIB valdomą veiklą, laikydamosi Reglamentų (ES) 2021/819 ir (ES) 2021/695.

Pagal Reglamento (ES) 2021/819 20 straipsnį atliekant tarpinį vertinimą, *inter alia*, vertinami bandomosios aukštojo mokslo iniciatyvos rezultatai ir poveikis, ŽIB finansinio tvarumo strategijų efektyvumas, RIS veiklos poveikis ir EIT bei įgyvendinančiųjų institucijų bendradarbiavimas pagal programos „Europos horizontas“ III veiklos sritį „Novatoriška Europa“. Tuo atžvilgiu atliekant EIT vertinimus bus vertinamas EIT veiklos, įskaitant vykdomos per ŽIB, veiksmingumas, efektyvumas, aktualumas, suderinamumas ir Sąjungos pridėtinė vertė. Vertinimus atlieka Komisija, padedama nepriklausomų išorės ekspertų, ir jie įtraukiami į Komisijos atliekamus programos „Europos horizontas“ vertinimus, be kita ko, siekiant, kad būtų sistemiškai vertinama programos „Europos horizontas“ III veiklos sritis „Novatoriška Europa“, visų pirma atsižvelgiant į vieno langelio principą inovacijų srityje.

Iki partnerystės susitarimo galiojimo septintųjų metų pabaigos EIT, prižiūrint valdybai ir padedant nepriklausomiems išorės ekspertams, atlieka kiekvienos ŽIB išsamų vertinimą, taip pat iki jo galiojimo pabaigos atlieka galutinę peržiūrą. Remdamasi išsamiu vertinimu valdyba sprendžia, ar pratęsti partnerystės susitarimą po pirmųjų septynerių metų, o galutinę peržiūra remiamasi derantis dėl galimo bendradarbiavimo memorandumo. Atliekdama tuos vertinimus, laikydamosi Reglamento (ES) 2021/819 11 straipsnio 5 dalies, valdyba atsižvelgia į Reglamente (ES) 2021/695 nustatytus Europos partnerystės įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo kriterijus, kaip siekiama ŽIB tikslų, į jos veiklos koordinavimą su kitomis atitinkamomis mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyvomis, finansinio tvarumo lygį, gebėjimą užtikrinti atvirumą naujiems nariams, valdymo skaidrumą ir rezultatus pritraukiant naujų narių, neviršijant Reglamento (ES) 2021/819 21 straipsnyje nurodytų Sąjungos įnašo ribų, į Sąjungos pridėtinę vertę ir aktualumą atsižvelgiant į EIT tikslus.

Be to, laikydamasis Reglamento (ES) 2021/819 11 straipsnio 2 dalies, EIT, prižiūrint valdybai, atlieka tarpines ŽIB veiklos rezultatų ir veiklos peržiūras, apimančias pirmuosius trejus partnerystės susitarimo metus (t. y. ŽIB veiklos pradžios etapą) ir, jei susitarimas pratęsiamas, – trejus metus po jo pratęsimo (t. y. brandos etapą). Tos peržiūros grindžiamos EIT vykdoma nuolatine stebėseną. Jos padeda valdybai kuo anksčiau gauti informacijos apie ŽIB veiklos rezultatus, susijusius su jų strategija ir tikslais, taip pat apie tai, kaip laikomasi valdybos nurodymų.

Laikantis Reglamento (ES) 2021/819 11 straipsnio 6 dalies, jeigu, vykdant nuolatinę ŽIB stebėseną ir atlikus tarpinę peržiūrą arba išsamų įvertinimą, nustatoma, kad padaryta nepakankama pažanga to reglamento 10 straipsnyje nurodytose srityse arba trūksta Sąjungos pridėtinės vertės, valdyba imasi atitinkamų taisomųjų veiksmų. Taisomieji veiksmai gali būti EIT finansinio įnašo sumažinimas, pakeitimas ar panaikinimas arba partnerystės susitarimo nutraukimas, taip pat privalomos su ŽIB veikla susijusios rekomendacijos, arba pasiūlymai, kaip pritaikyti jos įgyvendinimo ir veiklos modelius.

Tų tarpinių peržiūrų ir vertinimų rezultatai skelbiami viešai, pateikiami Europos Parlamentui ir Tarybai ir apie juos pranešama vykdant Europos partnerystės strateginio koordinavimo procesą.

1 priedėlis

Informacijos apie kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB suvestinė

I. Iššūkis

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ⁽²⁶⁾ ŽIB gali sukurti horizontaliuosius sprendimus įvairiems išskylančioms iššūkiams, kurie yra ilgalaikio pobūdžio ir kuriuos galima išspręsti vykdant švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą. Tuos iššūkius galima suskirstyti į keturias grupes:

- 1) Europos kūrybiškumas, kultūrų ir kalbų įvairovė;
- 2) europinė tapatybė ir sanglauda;
- 3) Europos užimtumas, ekonominis atsparumas ir pažangus augimas, ir
- 4) Europa kaip pasaulinės rinkos dalyvė.

Europiečių kūrybiškumas ir kultūrų įvairovė priklauso nuo kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų atsparumo ir patvarumo. Tačiau šiems sektoriams dėl padidėjusios konkurencijos su pasauliniais atlikėjais ir dėl perėjimo prie skaitmeninių technologijų išskyla įvairių iššūkių.

- Gamintojai, kūrėjai, platintojai, transliuotojai, kino teatrai ir visų rūšių kultūros organizacijos ir verslo įmonės turi diegti inovacijas, kad pritrauktų naują auditoriją ir ją plėstų, kurti naujus procesus, paslaugas, kultūrinį turinį ir naują kūrybinę praktiką, turinčią visuomeninę vertę.
- Verslumo ir kompleksinių įgūdžių stoka kultūros ir kūrybos sektoriuose ⁽²⁷⁾ aktuali ir naujiems, ir brandiems pasektoriams, kuriuose vyksta intensyvi skaitmeninė transformacija. Tie įgūdžiai reikalingi inovacijoms ir yra itin svarbūs atsižvelgiant į šio sektoriaus darbo rinkos pokyčius.
- Kultūros paveldas yra neigiamai vertinama kultūrinės tapatybės išraiška, svarbi viešoji gėrybė ir inovacijų šaltinis, užtikrinantis gerą investicijų grąžą ir dideles ekonomines pajamas, tačiau jo potencialas vis dar neišnaudotas. Būdamas tvaraus paveldu grindžiamo atsinaujinimo katalizatoriumi ir esmine paskata švietimui ir mokymuisi visą gyvenimą, skatindamas bendradarbiavimą ir socialinę sanglaudą, tikėtina, kad kultūros paveldas gaus didelės naudos iš kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB.

Kalbant apie visuomenės iššūkius, susijusius su europine tapatybe ir sanglauda, apskritai galima pažymėti, kad trūksta įvairių visuomenės dalis ir įvairias teritorijas jungiančių grandžių. Jie apima klausimus, susijusius su socialine atskirtimi, poreikiu kurti glaudesnes sąsajas tarp kultūrų, apsaugoti kalbų įvairovę, įskaitant mažumų kalbas, ir ugdyti bendrumo jausmą, paremtą mūsų kultūros įvairove ir bendru paveldu, kuriuos būtų galima spręsti užtikrinant įtrauktesnį ir prieinamesnį bendruomenės dalyvavimą, viešųjų erdvių projektavimo, architektūros ir naudojimosi jomis inovacijas, taip pat diegiant kultūra pagrįstas visuomenės inovacijas. Visų pirma:

- tyrėjai, mokslinių tyrimų bei pramonės įmonės ir viešojo ir trečiojo sektorių organizacijos mažai bendradarbiauja tarpusavyje, taip pat mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veikla nepakankamai koordinuojama ir bereikalingai dubliuojama, nepakankamai dalijamasi metodais, rezultatais ir geriausios praktikos pavyzdžiais,
- kūrybos klasterių ir inovacijos centrų integracija yra nepakankama,
- didelė Europos regioninių pažangiosios specializacijos prioritetų dalis įvairiais aspektais yra susijusi su kultūra (pvz., kultūrinis paveldas, kūrybos sektoriai ir menai),

⁽²⁶⁾ Kultūros ir kūrybos sektoriai ir industrijos apima visus sektorius ir pramonę, kurių veikla grindžiama kultūros vertybėmis, kultūrų įvairove ir asmenine ir(arba) kolektyvine menine ir kita kūrybine raiška, neatsižvelgiant į tai, ar ta veikla orientuota į rinką, ar ne, į tai, kokios rūšies struktūra naudojama tai veiklai vykdyti ir kaip ta struktūra finansuojama. Ta veikla apima įgūdžių ir talentų, galinčių kurti inovacijas, ugdymą, gerovės ir darbo vietų kūrimą kuriant socialinę ir ekonominę vertę, įskaitant intelektualinę nuosavybės valdymą. Ta veikla taip pat apima kultūrinę, meninę arba kitokią kūrybinę raišką įkūnijančių prekių ir paslaugų plėtojimą, kūrimą, gamybą, sklaidą ir išsaugojimą bei susijusias funkcijas, kaip antai švietimą ir valdymą. Kultūros ir kūrybos sektorius, be kita ko, sudaro architektūra, archyvai, menai, bibliotekos ir muziejai, dailieji amatai, audiovizualinė kūryba (įskaitant filmus, televiziją, programinę įrangą, vaizdo žaidimus, daugialypę terpę ir muzikos įrašus), materialusis ir nematerialusis kultūros paveldas, dizainas, kūrybiškoji aukštoji pramonė ir mada, festivaliai, muzika, literatūra, scenos menai (įskaitant teatrą ir šokį), knygos ir leidyba (laikraščiai ir žurnalai), radijas bei vaizduojamieji menai ir reklama.

⁽²⁷⁾ Europos universitetų kultūros ir kūrybos studijų programose daugiausia dėmesio skiriama „kūrybinei daliai“, o jų absolventai ne visada yra pasirengę dalyvauti šiuolaikinėje darbo rinkoje, nes jiems trūksta tarpsektorinių (verslumo, skaitmeninių ir finansų valdymo) įgūdžių. Kalbant apie AMI, Sąjunga atsilieka nuo Jungtinių Amerikos Valstijų komunikacijos ir žiniasklaidos studijų srityje (tačiau Sąjungos universitetai yra pažangesni labiau tradicinių dalykų, pavyzdžiui, meno ir dizaino arba taikomojo meno, srityje).

- kadangi kultūrai ir kūrybiškumui tenka svarbus vaidmuo užtikrinant miestų ir regionų ekonominę ir socialinę plėtrą ir jų gebėjimą padėti mažinti atskirtį Europoje, kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB potencialas yra didelis.

Dabartiniai iššūkiai, susiję su Europos užimtumu, ekonomikos atsparumu ir pažangiu augimu, daugiausia kyla dėl socialinių ir ekonominių klausimų, tokių kaip kova su nedarbu (ypač jaunimo), įgūdžių bei darbo aplinkos gerinimas ir pasaulinės konkurencijos įveikimas.

- Pastebima didelė rinkos koncentracija: 2013 m. apie 50 proc. visos Sąjungos apyvartos ir pridėtinės vertės buvo sukurta Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje ir Prancūzijoje.
- Globalizacija, skaitmeninimas ir technologinės inovacijos daro didelį poveikį Europos pramonės sektoriams. Tie pokyčiai pakeitė tai, kaip atlikėjai kuria ir platina savo darbus ir mezga ryšius su savo auditorija, jie pakeitė tradicinius kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų verslo modelius ir iš esmės pakeitė vartotojų lūkesčius bei elgesį. Be to, tradicinei vertės grandinei didžiulę įtaką padarė didėjanti turinio gamybos ne Europos įmonių galia.
- Kūrybos, kultūros ir meno sektorių produkcijos kūrėjai dažnai susiduria su sunkumais savo kūrybos rezultatus ir produktus paverčiant pinigineis pajamomis, todėl šiose profesinėse srityse esama itin mažai garantijų. Reikia rasti naujų novatoriškų būdų remti labai mažas, mažas ir vidutines kūrybos ir kultūros srities organizacijas ir įmones.

Europos, kaip pasaulinės rinkos dalyvės, vaidmuo apima poreikį didinti europietiško turinio sklaidą. Europa turi išlikti konkurencinga pasaulinėse skaitmeninėse naujų technologijų (pvz., dirbtinis intelektas, daiktų internetas, blokų grandinės technologijos) kūrimo lenktynėse, kuriose kūrybos ir kultūros sektoriai ir industrijos yra svarbūs turinio, produktų ir paslaugų kūrėjai. Be to, pasaulio lygmeniu kultūros ir kūrybos sektoriai ir industrijos (pvz., dizaino ir architektūros) aktyviai prisideda prie darnaus vystymo ir žaliųjų inovacijų kūrimo, o kultūros turinys (literatūra, kinas ir menai), be to, kad turi savaiminę vertę, gali padėti didinti informuotumą apie ekologines problemas ir padėti formuoti visuomenės nuomonę.

II. Aktualumas ir poveikis

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB, laikydamosi holistinio ir integruoto požiūrio, padės spręsti visus I skyriuje išdėstytus iššūkius. Ta ŽIB, kurios veikla apimtų beveik visas mūsų gyvenimo, visuomenės ir ekonomikos sritis, tikėtina, darys labai svarbų poveikį ekonomikai ir visuomenei, atverdama strateginių ekonominių, technologinių ir socialinių inovacijų galimybių. Ji taip pat gali padėti menų AMI aktyviau dirbti plėtojant mišrias kompetencijas ir verslumo požiūrį, kurie geriau atitiktų pramonės poreikius.

Inovacijos, kurių pagrindą sudaro kultūra ir kurias skatina kūrybiškumas, didina Europos konkurencingumą tiesiogiai (kuriamos naujos įmonės ir darbo vietos) arba netiesiogiai (kuriamas tarpsektorinė nauda platesnei ekonomikai, gerinama gyvenimo kokybė, didinamas Europos patrauklumas). Kultūros ir kūrybos sektoriai (pvz., kultūros paveldas ir menai) vis dažniau laikomi naujais pažangaus, tvaraus, integracinio augimo ir darbo vietų šaltiniais. Tuose sektoriuose Sąjungoje dirba jau daugiau kaip 12 milijonų žmonių, tai yra daugiau kaip 7,5 proc. visų Sąjungoje dirbančių asmenų. Kultūros paveldas yra viena iš pagrindinių kultūros ir kūrybos sektorių sudedamųjų dalių ir juo labai prisidedama prie Europos regionų, miestų, miestelių ir kaimo vietovių patrauklumo didinimo. Jis skatina privačiojo sektoriaus investicijas, talentų pritraukimą, verslo kūrimą ir tiesioginių bei netiesioginių darbo vietų kūrimą.

Kultūros ir kūrybiškumo indėlių į inovacijas vis labiau skatina netechnologiniai veiksniai, tokie kaip kūrybiškumas, projektavimas ir nauji organizaciniai procesai arba verslo modeliai. Ypač didelius ekonominius inovacinius pajėgumus turi sektoriai su atskiromis vertės grandinėmis (t. y. muzikos, menų, dizaino, mados, audiovizualinis, vaizdo žaidimų ir architektūros sektoriai). Jie gali paskatinti inovacijas kituose ekonomikos sektoriuose.

Kultūra ir dalyvavimas kultūrinėje veikloje daro tiesioginį poveikį piliečių gerovei ir socialinei įtraukčiai. Kultūros ir kūrybos industrijos stiprina visuomenės vertybes: identitetą, demokratiją ir bendruomenės dalyvavimą. Kultūra turi daug galimybių stiprinti Europos bendrumo jausmą, o įvairovė taip pat yra viena iš vertybių. Tai turi esminės svarbos galimybėms užtikrinti atsparumą, socialinį prieinamumą, visuomenės sanglaudą, kovą su radikalėjimu, lyčių lygybę, panaikinti Europos politikos nestabilumą ir patenkinti vienybės poreikį.

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB turi atverti galimybes tinklaveikai, bendradarbiavimui, bendrai kūrybai ir praktinės patirties perdavimui tarp švietimo, mokslinių tyrimų, verslo įmonių, viešojo ir trečiojo sektorių organizacijų ne tik kultūros ir kūrybos sektoriuose, bet ir kituose visuomenės ir ekonomikos sektoriuose. Jos paskirtis:

- skatinti iniciatyvas „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“ Sąjungos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis. Ji sukurs reikalingas pagrindines sąlygas naujoms įmonėms inovacijų ekosistemose kurti ir plėsti,
- suteikti įvairių sričių (įskaitant menus, humanitarinius mokslus, socialinius mokslus, taikomuosius tiksliuosius mokslus ir verslą) tyrėjams ir studentams, kultūros ir kūrybos industrijų ir kitų sektorių verslininkams žinių ir įgūdžių, kurie yra reikalingi novatoriškiems sprendimams įgyvendinti ir paversti juos naujomis kultūrinėmis, visuomeninėmis ir verslo galimybėmis, ir
- intensyviau dalytis žiniomis su kitais ekonomikos ir pramonės sektoriais ir veikti kaip inovacijų akceleratorius.

III. Sinergija ir papildomumas su esamomis iniciatyvomis

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB veikla papildys kelias kitas Sąjungos iniciatyvas, taip pat ir valstybių narių lygmeniu. Šiame skirsnyje nurodoma, kokią pagrindinę sinergiją numatoma pasiekti Sąjungos lygmeniu.

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB turėtų sukurti tvirtą sinergiją su atitinkamomis politikos iniciatyvomis, vykdomomis pagal programą „Europos horizontas“, ypač pagal II veiklos srities „Pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“ veiksmų grupę „Kultūra, kūrybiškumas ir įtrauki visuomenė“ ir jos intervencinės veiklos sritimis, susijusiomis su kultūros paveldu ir demokratija. Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB taip pat gali suteikti vertingą horizontalų indėlį į įvairią veiklą, kuri bus vykdoma veiksmų grupėje „Skaitmeninė ekonomika, pramonė ir kosmosas“, ypač gamybos technologijų srityje, kurioje poreikis kurti naujus produktus labai priklauso nuo kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų. Ji taip pat gali veiksmingai prisidėti prie kitų programos „Europos horizontas“ dalių įgyvendinimo, esamos „EIT Digital“ intervencinės veiklos ir veiksmų, kurių numatoma imtis pagal kitas Sąjungos programas, tokias kaip programa „InvestEU“, „Erasmus+“, programa „Kūrybiška Europa“, Skaitmeninės Europos programa arba sanglaudos politikos fondai.

Programa „Kūrybiška Europa“ bus labai aktuali būsimos kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB veiklai. Pagal programą „Kūrybiška Europa“ pasirenkamos veiklos kryptys ir skelbiami specialūs kvietimai teikti pasiūlymus iškilusiems kultūros ir kūrybos sektoriaus iššūkiams spręsti (pvz., įgūdžių ir užimtumo bei verslo modelių) ir ja siekiama užtikrinti tvirtą sinergiją ir papildomumą. Pagal programą „InvestEU“, atsižvelgiant į kultūros ir kūrybos sektorių ribotas galimybes gauti finansavimą, tikimasi sinergijos su finansiniu mechanizmu, padedančiu plėsti kultūros ir kūrybos projektus suteikiant garantijas finansų tarpininkams.

Pažangiosios specializacijos strategijos (toliau – S3 strategija) platforma, skirta pramonės modernizavimui, išskyrė keletą mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų, kuriose dėmesys sutelkiamas į kultūros ir kūrybos sektorius ir industrijas ir, įtraukiant įvairius verslo subjektus, tiriamos naujos sąsajos tarp vietos išteklių, galimų rinkų ir visuomenės iššūkių. Ypač pažymėtina, kad svarbiausias S3 strategijos dėmesio objektas yra naujų partnerystių tarp mokslinių tyrimų organizacijų, įmonių ir valdžios institucijų skatinimas, dėl to reikia kurti naujas bendradarbiavimo platformas.

IV. Išvada

Kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB yra tinkamiausia šiame priedėlyje nurodytų svarbiausių ekonominių ir visuomenės iššūkių sprendimo priemonė. Kūrybiškumas yra pagrindinis inovacijas skatinantis veiksnys, o kultūros ir kūrybos sektorių ir industrijų ŽIB gali atverti meninio, kultūra grindžiamo kūrybiškumo galimybes ir padėti sustiprinti Europos konkurencingumą, darnumą, klestėjimą ir pažangų augimą.

2 priedėlis

Informacijos apie vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB suvestinė

Šiame priedėlyje pateikiama laikotarpio, kai buvo rengiama 2021–2027 m. SID, vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų srities apžvalga. Prieš vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB pradedant veiklą, Komisija atlieka analizę, siekdama atsižvelgti į mokslo, technologijų ir socialinių bei ekonominių tendencijų pokyčius, ir užtikrina:

- 1) visišką suderinimą su programos „Europos horizontas“ strateginiu planavimu;
- 2) visišką suderinimą su Europos partnerystės kriterijais, nustatytais Reglamento (ES) 2021/695 III priede, ir
- 3) suderinamumą su esamomis Sąjungos, nacionalinio ir regioninio lygmens iniciatyvomis, įskaitant Europos partnerystes ir misijas.

I. Iššūkis

Jūros, vandenynai ir vidaus vandenys yra labai svarbūs žmonių sveikatos ir gerovės, maisto tiekimo, svarbių ekosistemų paslaugų užtikrinimo, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir kitų išteklių srityse, taip pat svarbūs su klimatu susijusiai dinamikai ir biologinės įvairovės išsaugojimui. Per pastaruosius 100 metų gamtos išteklių poreikvojimas ir netinkamas valdymas darė didelį spaudimą gėlam vandeniui ir jūrų ekosistemoms. Todėl sukurti žiedinę ir tvarią mėlynąją ekonomiką, kuri būtų plėtojama neperžengiant ekologinių ribų ir kuri būtų grindžiama galimybe gauti priimtina vandens kiekį ir kokybę, taip pat sveikomis ir veikiančiomis gėlo vandens ir jūrų ekosistemomis, yra iššūkis. Tą iššūkį iš esmės sudaro: 1) vandens trūkumas, sausros ir potvyniai; 2) jūrų ir gėlo vandens ekosistemų būklės blogėjimas; 3) žiedinė ir tvari mėlynoji ekonomika.

1. Vandens trūkumas, sausros ir potvyniai

Dėl tebesitęsiančios klimato kaitos ir pernelyg didelės gėlo vandens gamybos vis labiau trūksta vandens, sunkėja ir dažnėja sausros. Neturėdama naujoviškų metodų ir technologijų, skirtų informacijai ir sprendimams apie vandens telkinių saugą, galimas grėsmes ir rizikos mažinimą rinkti, prognozuoti, parengti ir skleisti, Sąjunga patiria didelę ekonominę ir socialinę žalą. Vandens trūkumą sukelia intensyvus žemės naudojimas, kurį lemia poreikis didinti biomasės gamybą, anglies dioksido sekvestraciją ir plėsti laukinės gamtos plotus, kad būtų pasiekti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir biologinės įvairovės tikslai. Komisijos poveikio vertinime⁽²⁸⁾ nurodoma, kad baltyminių produktų gamybą pakeitus pašarų nenaudojančia akvakultūra ir integruota daugiatrofine akvakultūra ir akvaponika galėtų sumažėti našta žemei ir gėlo vandens ištekliams.

2. Jūrų ir gėlo vandens ekosistemų būklės blogėjimas

Pakrančių, jūrų ir gėlo vandens ekosistemas veikia tiesioginė žmogaus veikla ir spartėjanti klimato kaita. Žalą daro biologinės įvairovės nykimas, žuvų išteklių išsekimas, jūros dugno pažeidimai, be kita ko, naudojant žalingus įrenginius, pvz., žvejybos įrankius, upių barjerai, eutrofikaciją sukelianti tarša ir į jūrą išmestų šiukšlių, įskaitant didelį žvejybos įrankių ir į vandenynus išmetamų mikroplastikų kiekį, sankaupos. Prasta ekologinė būklė kenkia ne tik biologinės įvairovės tikslams, bet ir toms bendruomenėms ir įmonėms, kurios priklauso nuo švaraus vandens ir sveikų ekosistemų. Pasaulinė prekių ir paslaugų rinka, skirta tai blogėjančiai padėčiai įvertinti ir sušvelninti, auga ir yra labai konkurencinga. Inovacijos, kurios gali padidinti, atkurti ir atgaivinti jūrų, pakrančių ir gėlo vandens išteklius, ir inovacijos, susijusios su tausiais žvejybos įrankiais ir metodais, yra labai svarbios Sąjungos įmonių konkurencingumui ir darbo vietų kūrimui bei ekonomikos augimui visoje Sąjungoje remti.

⁽²⁸⁾ Poveikio vertinimas, pridėdamas prie 2020 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikato „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“.

3. Žiedinė ir tvari mėlynoji ekonomika

Žiedine ekonomika užtikrinama ne tik žmonių sveikatos apsauga ir efektyvus išteklių naudojimas, bet ir skatinamas tvarus augimas. Planuojama precedento neturinti jūros vėjo energijos ir kitų novatoriškų vandenynų energijos technologijų plėtra, kuri neturi kenkti aplinkos apsaugai, suteikia galimybių tiek didinti biologinę įvairovę (pvz., kurti dirbtinius rifus ir plėsti austrių augavietes), tiek vykdyti naują veiklą, kuriai naudojama erdvė ir elektros energija iš atsinaujinančiųjų išteklių, pavyzdžiui, akvakultūra ir vandenilio elektrolizė. Pašarų nenaudojanti akvakultūra gali perdirbti maistinių medžiagų perteklių, kuris kitaip sukeltų eutrofikaciją. Siekiant naujų tikslų, susijusių su jūrų transporto išmetamų teršalų kiekio mažinimu ir atsinaujinančiu kuru, reikia diegti varymo sistemų ir logistikos inovacijas. Pakartotinis nuotekų naudojimas padeda sumažinti stygių, kurių gali dar labiau padidinti kintantis klimatas.

II. Aktualumas ir poveikis

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB, laikydamosi holistinio ir integruoto požiūrio, padės spręsti visus I skirsnyje išvardytus iššūkius. Ši sritis turi palyginti tvirtą žinių bazę ir didelį rinkos potencialą. Per pastaruosius 15 metų Europos valstybės atliko daugiau vandens mokslo ir technologijų mokslinių tyrimų nei Jungtinės Amerikos Valstijos ir kitos pasaulio valstybės. Be to, Sąjunga kartu su Kinija ir Jungtinėmis Amerikos Valstijomis pirmąją jūrų ekonomikos srityje. Remiantis naujausiais 2018 m. duomenimis, nusistovėjusiuose mėlynosios ekonomikos sektoriuose Sąjungoje dirbo daugiau kaip penki milijonai žmonių, jų sukuriama apyvarta sudarė 750 mlrd. EUR, o bendroji pridėtinė vertė – 218 mlrd. EUR. Vis dėlto, akivaizdus pastangų susiskaidymas ir atotrūkis tarp švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos. Pavyzdžiui, mažiau nei 20 proc. mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros organizacijų vandens mokslų srityje veiksmingai bendradarbiauja su pramonės šakomis ar įmonėmis.

Nauji besiformuojantys inovacijų sektoriai (pvz., biotechnologijų ir energijos gamybos atviroje jūroje) atveria naujų rinkos galimybių naujoms technologijoms, naujoms įmonėms ir aukštos kvalifikacijos darbo vietoms. Tiems sektoriams ir technologiniam perėjimui prie labiau tradicinių su jūra susijusių sektorių reikėtų taikyti tarpdisciplininius metodus ir naujų rūšių švietimą, peržengiant dalykų ribas. Visų pirma akademinės programos paprastai būna gana plačios, o sektoriams reikia specialių žinių ir įgūdžių. Be to, į mokymo programas tokiose srityse kaip inžinerija, miestų projektavimas ir architektūra nepakankamai įtraukti su ekologija, jūrų inžinerija ir vandens valdymu susiję klausimai.

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB įsteigimo tikslas – realiai prisidėti stiprinant inovacijų ekosistemas ir skatinant bendradarbiavimą žinių trikampyje, siekiant paspartinti naujų technologijų ir metodų įsisavinimą ir paskatinti tvaresnių produktų ir metodų kūrimą, visų pirma, kiek tai susiję su žvejybos įrankiais. Visos Europos daugiadisciplininės žinių trikampio partnerių bendruomenės sukūrimas padėtų propaguoti mėlynosios ekonomikos viziją ir padidintų Europos jūrų ir jūrininkystės mokslo ir technologijų konkurencingumą visame pasaulyje. Tokia bendruomenė padėtų pateikti rinkai novatoriškus mėlynosios ekonomikos mokslinių tyrimų ir technologijų projektus, kurie prisidėtų sprendžiant neatidėliotinus praktinius tvarumo iššūkius ir prisidėtų prie ekosistema grindžiamos mėlynosios ekonomikos ne tik Europos, bet ir pasaulio lygmeniu. Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB padėtų geriau valdyti žmogaus sąveiką su vandens ir jūrų ekosistemomis, tiesiogiai prisidedama prie tvarios mėlynosios ekonomikos, kuria atsižvelgiama į ekologines išgales, visų pirma užtikrinant tvarų jūrų ekosistemų valdymą.

III. Sinergija ir papildomumas su esamomis iniciatyvomis

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB užtikrina kuo didesnę sinergiją su atitinkamomis Sąjungos politikos iniciatyvomis ir programa „Europos horizontas“ ir tarptautiniu lygmeniu sąveikauja su atitinkamomis JT iniciatyvomis ir DVT, visų pirma 6-uju DVT „Švarus vanduo ir sanitarėja“, 11-uju DVT „Darnūs miestai ir bendruomenės“, 13-uju DVT „Klimato politikos veiksmai“ ir 14-uju DVT „Gyvybė vandenyse“.

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB veikla derinama su prioritetais, nustatytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2020/2184 ⁽²⁹⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/56/EB ⁽³⁰⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/89/ES ⁽³¹⁾, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1380/2013 ⁽³²⁾ ir 2007 m. spalio 10 d. Komisijos komunikate dėl integruotos jūrų politikos Europos Sąjungai ir tarptautiniais įsipareigojimais. Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB taip pat prisideda įgyvendinat prioritetus, išdėstytus Europos žaliajame kurse, ypač strategijoje „Nuo ūkio ir stalo“, nulinės vandens, oro ir dirvožemio taršos veiksmų plane ir iniciatyvose, kuriomis siekiama plėsti ir geriau valdyti vidaus vandenų kelių pajėgumus, ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje.

Kai kuriose regioninėse S3 strategijose išskiriama keletas mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų, kuriose dėmesys sutelkiamas į jūrų ir jūrininkystės pramonės sektorius ir tiriamos naujos sąsajos tarp vietos išteklių, galimų rinkų ir visuomenės iššūkių, įtraukiant įvairius verslo subjektus.

Turi būti užtikrinamas tvirtas papildomumas su programos „Europos horizontas“ komponentais ir vengiama dubliavimosi, visų pirma su:

- 1) galima kurti misija dėl gyvybingų vandenynų, jūrų, pakrančių ir vidaus vandenų;
- 2) atitinkamomis Europos partnerystėmis, visų pirma partnerystėmis „Neutralaus poveikio klimatui, tvari ir produktyvi mėlynoji ekonomika“, „Biologinės įvairovės gelbėjimas siekiant išsaugoti gyvybę Žemėje“, „Water4All“, „Švarios energetikos pertvarka“, „Miestų pertvarkos skatinimas“, „Maisto sistemos“ ir „Moksliniai tyrimai ir inovacijos Viduržemio jūros regione“ („Horizontas 2020“);
- 3) visomis II veiklos srities „Pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“ veiksmų grupėmis;
- 4) mokslinių tyrimų infrastruktūra, ir
- 5) EIC.

Taip pat turi būti užtikrinamas tvirtas papildomumas su Europos investicijų banko (EIB) ir „BlueInvest“ perspektyvių inovacijų diegimo atžvilgiu ir vengiama dubliavimosi.

IV. Išvada

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB geriausiai tinka šiame priedėlyje nurodytiems svarbiausiems ekonominiams, aplinkosauginiams ir visuomeniniams iššūkiams spręsti. Ta ŽIB visų pirma reikalinga siekiant visoje Europoje stiprinti inovacijų ekosistemas, tinkamas su vandeniu susijusiems iššūkiams spręsti, mokyti naujos kartos novatorius ir verslininkus, ir rasti bei remti novatoriškus tų iššūkių sprendimus.

Vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių ir ekosistemų ŽIB turi:

- 1) sumažinti vandens, jūrų ir jūrininkystės sektorių inovacijų aplinkos susiskaidymą, nes skatina kurti inovacijų ekosistemas, kurios suvienys įvairių sektorių ir įvairių sričių dalyvius ir tinklus Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;
- 2) skatinti integruotą ir daugiadisciplininių požiūrį bendradarbiaujant AMI, mokslinių tyrimų organizacijoms, novatoriškoms verslo įmonėms, viešojo ir trečiojo sektorių organizacijoms mėlynosios ekonomikos sektoriuose, kad būtų pasiekti Sąjungos tikslai, susiję su žaliąja ir skaitmenine pertvarka;
- 3) sujungti įvairių sektorių ir disciplinų subjektus ir tinklus Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, visų pirma nustatydamas S3 strategiją ir kitas regionines strategijas, kurios apima mėlynosios ekonomikos sektorius;
- 4) parengti ir mokyti naują novatorių ir verslininkų kartą mėlynosios ekonomikos sektoriuose, išugdydama jų verslumo ir techninius įgūdžius, kurie būtini tvariam ir konkurencingam vystymuisi;

⁽²⁹⁾ 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/2184 dėl žmonių vartoti skirto vandens kokybės (OL L 435, 2020 12 23, p. 1).

⁽³⁰⁾ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva) (OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

⁽³¹⁾ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014 8 28, p. 135).

⁽³²⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 22).

- 5) prisidėti prie atitinkamų bendrųjų sąlygų sukūrimo, kad idėjos virstų naujais technologiniais pasiekimais ir socialinėmis inovacijomis, ir prie jų įdiegimo rinkoje, siekiant pagerinti Sąjungos piliečių gyvenimo kokybę ir suteikti jiems naudos;
 - 6) kurti sinergiją su kitomis Sąjungos partnerystėmis, misijomis, EIC, EIB ir „BlueInvest“ siekiant plėsti inovacijas, sudaryti sąlygas kitiems sektoriams tvariai klestėti ir didinti novatoriškų sprendimų diegimą rinkoje ir visuomenės pritarimą jiems, ir
 - 7) stiprinti Sąjungos, kaip pasaulinio masto veikėjos vandenynų mokslo, vidaus vandenų valdymo ir ekosistemų apsaugos bei atkūrimo srityse, poziciją.
-